

**UCHWAŁA NR XXXIII/241/2021
RADY GMINY PĘPOWO**

z dnia 30 listopada 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Pępowo na
lata 2022-2031**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) Rada Gminy Pępowo uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Pępowo na lata 2022-2031, w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pępowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2022 r.

Przewodniczący Rady Gminy
Pępowo

Zenon Rogala

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Pępowo na lata 2022 – 2031

Spis treści

Wstęp	4
ROZDZIAŁ I MERYTORYCZNE OPRACOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	5
1.1. Podstawa prawna Strategii.....	5
1.1.1. Dokumenty krajowe	5
1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne	6
ROZDZIAŁ II DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.....	7
2.1. Charakterystyka gminy	7
2.1.1. Położenie	7
2.1.2. Ludność	8
2.1.3. Oświata	10
2.1.4. Kultura i sport	12
2.1.5 Pomoc społeczna.....	15
2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne.....	19
2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	20
2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	21
2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Pępowo. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	26
2.2.2.1. Ubóstwo	27
2.2.2.2. Niepełnosprawność	28
2.2.2.3. Długotrwała lub ciężka choroba.....	29
2.2.2.4. Bezrobocie	29
2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo - wychowawcza	31
2.2.2.6. Uzależnienia.....	33
2.2.2.7. Przemoc w rodzinie	35
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Pępowo.....	37
2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Pępowo w opinii dorosłych mieszkańców	38

2.3.2. Problem uzależnień na terenie Gminy Pępowo – dorośli mieszkańcy	38
2.3.3. Zjawisko przemocy w rodzinie w subiektywnej opinii mieszkańców Gminy Pępowo.....	44
2.3.4. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Pępowo.....	47
2.3.5. Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Pępowo	51
2.4. Podsumowanie części diagnostycznej	57
2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych	57
2.4.2. Analiza SWOT.....	59
RODZIAŁ III STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE PĘPOWO NA LATA 2022-2031	62
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią.....	62
3.2. Realizacja strategii	65
3.2.1. Cele i kierunki działań.....	65
3.2.2. Monitoring i ewaluacja.....	73
3.2.3. Źródła finansowania	74
Spis tabel	75
Spis wykresów.....	76

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana dla Gminy Pępowo na lata 2022-2031.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

ROZDZIAŁ I

MERYTORYCZNE OPRACOWANIE

STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek. Poza tym, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pępowo na lata 2022-2031 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pępowo na lata 2022-2031 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pępowo na lata 2022-2031 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi takich jak:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Pępowo;
- Gminny Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pępowo.

RODZIAŁ II

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka gminy

2.1.1. Położenie

Pępowo to malownicza gmina położona w południowo - wschodniej części Wielkopolski. Pępowo leży w połowie drogi pomiędzy Poznaniem a Wrocławiem przy międzyregionalnej linii kolejowej Ostrów Wlkp. - Leszno oraz międzyregionalnej drodze Krotoszyn - Rawicz – Warszawa.

Warunki środowiska przyrodniczego, a także dość znaczne oddalenie od głównych aglomeracji miejsko - przemysłowych kraju przesądzają o rolniczym charakterze gminy z wysokotowarową produkcją rolną. Gmina prowadzi stałą, pro gospodarczą politykę podatkową².

Wykres 1 Położenie na mapie gminy Pępowo

Położenie na mapie gminy Pępowo

(Przełącz na mapę Polski)

51°45'28"N 17°07'05"E

² https://www.gospodarka.gostyn.pl/Gmina_Pepowo.html

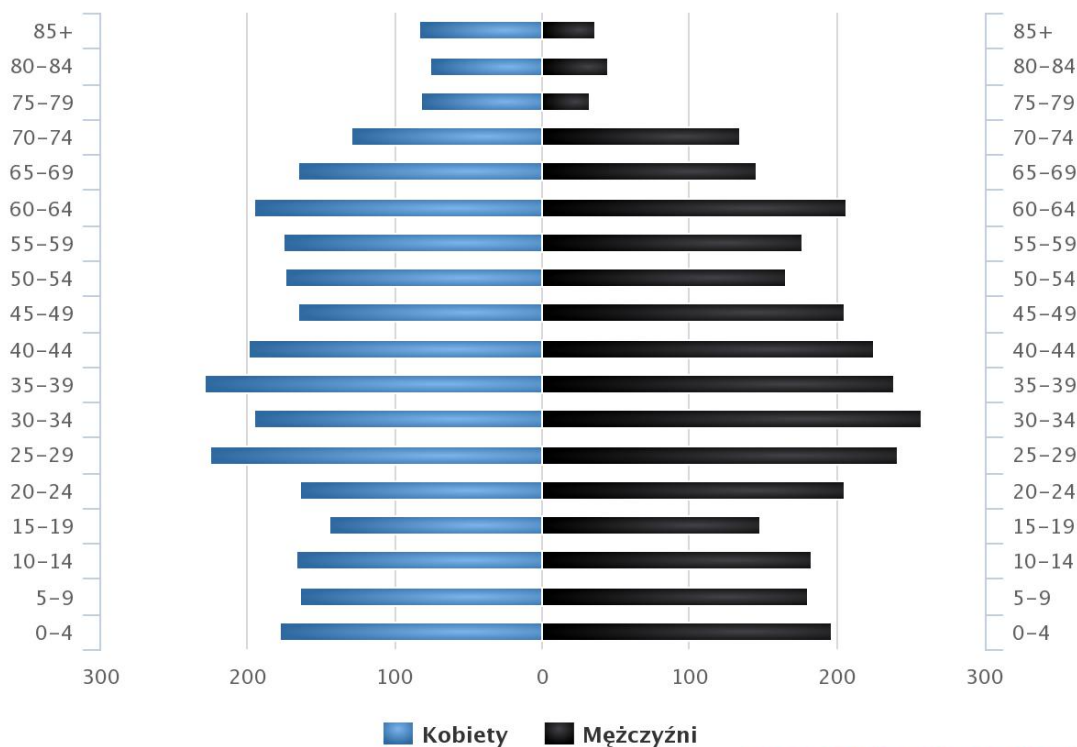
2.1.2. Ludność

Gmina Pępowo ma 5 938 mieszkańców, z czego 49,0% stanowią kobiety, a 51,0% mężczyźni. W latach 2002-2020 liczba mieszkańców zmalała o 0,7%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,1 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Wykres 2 Piramida wieku mieszkańców gminy Pępowo, 2020

Piramida wieku mieszkańców gminy Pępowo, 2020

(Źródło: GUS)

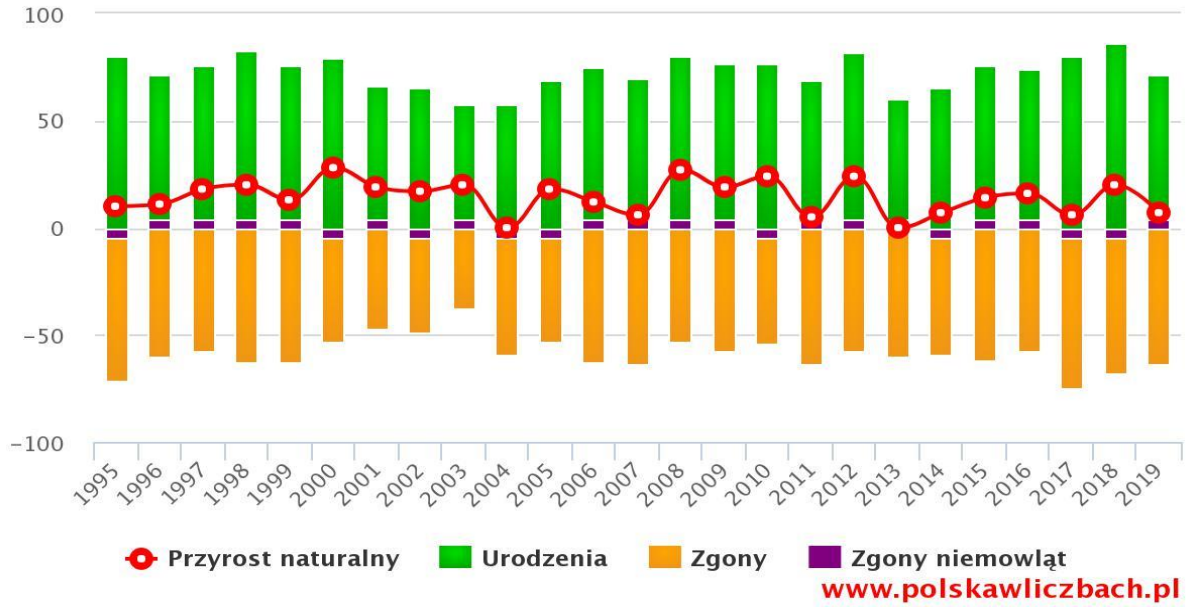
www.polskawliczbach.pl

Gmina Pępowo ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 7. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 1,18 na 1000 mieszkańców gminy Pępowo. W 2019 roku urodziło się 71 dzieci, w tym 49,3% dziewczynek i 50,7% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,92 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Wykres 3 Przyrost naturalny w latach 1995 - 2019 w gminie Pępowo

Przyrost naturalny w latach 1995–2019 w gminie Pępowo

(Źródło: GUS)

2.1.3. Oświata

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za utrzymanie i rozwój bazy materialnej szkół i placówek oświatowych. Odpowiedzialność ta dotyczy wymiaru ekonomicznego oraz rozciąga się również na sferę zobowiązań wobec społeczności Gminy w zakresie tworzenia systemu edukacyjnego, który młodzieży stworzy szanse osobistego rozwoju, a środowisku zapewni cywilizacyjny awans. Gmina Pępowo dąży do tworzenia takich warunków funkcjonowania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, które zapewniają powszechność, celowość oraz wysoka jakość systemu edukacyjnego.

Aktualnie z placówek edukacyjnych na terenie Gminy Pępowo znajdują się:

Tabela 1 Lista szkół podstawowych w Gminie Pępowo

Lista szkół podstawowych w Gminie Pępowo	Oddziały	Uczniowie
• Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II, ul. Powstańców Wielkopolskich 44 63-830 Pępowo	20	446
• Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Skoraszewicach Skoraszewice 15a, 63-830 Pępowo	8	155

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży:

2018:

- Debata
 - uczniowie: 295
 - nauczyciele: 12
 - rodzice: 23

2019:

- uczniowie: 92
- nauczyciele: 30
- rodzice: 170

2020:

- Unplugged

- uczniowie: 35
- nauczyciele: 2
- rodzice: 17

Dodatkowo:

2019:

- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (**liczba uczestników: 38**)

2.1.4. Kultura i sport

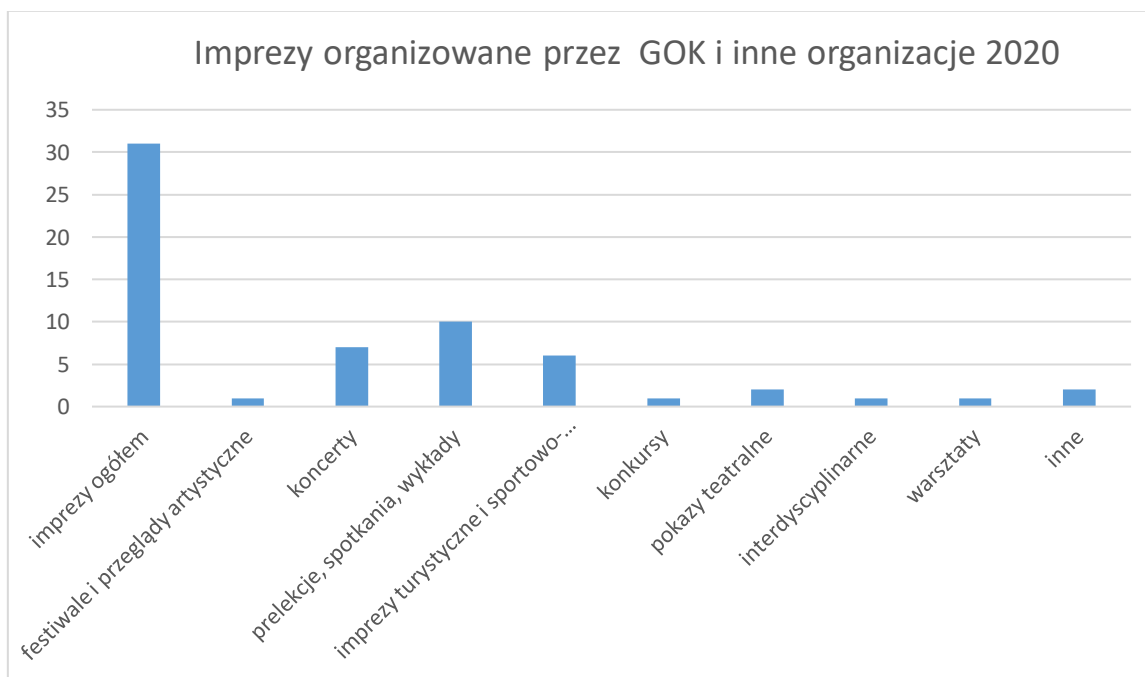
Gminny Ośrodek Kultury, kluby i świetlice działające w 2020 roku w gminie Pępowo: 13 (publiczne: 13, prywatne: 0), w tym obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich: przystosowane wejście do budynku: 6, udogodnienia wewnątrz budynku: 1.

W gminie Pępowo 1 instytucja posiada sale widowiskowe, w których znajduje się 300 standardowych miejsc dla widzów.

Imprezy organizowane przez jednostki w 2020 roku oraz liczba uczestników:

- imprezy ogółem: 31 (uczestnicy: 2 210)
- festiwale i przeglądy artystyczne: 1 (uczestnicy: 100)
- koncerty: 7 (uczestnicy: 1 000)
- prelekcje, spotkania, wykłady: 10 (uczestnicy: 435)
- imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne: 6 (uczestnicy: 300)
- konkursy: 1 (uczestnicy: 20)
- pokazy teatralne: 2 (uczestnicy: 60)
- interdyscyplinarne: 1 (uczestnicy: 200)
- warsztaty: 1 (uczestnicy: 20)
- inne: 2 (uczestnicy: 75)

Wykres 4 Imprezy organizowane przez GOK i inne organizacje 2020

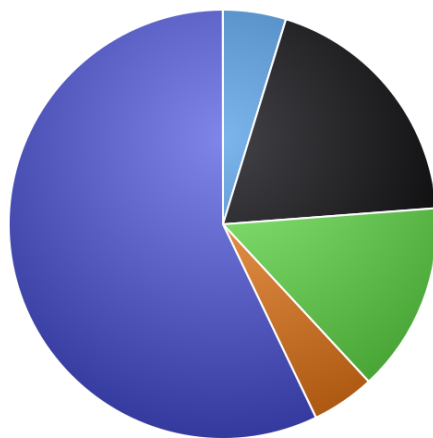
Koła / kluby / sekcje i członkowie w 2020 roku:

- ogółem: 21 (członkowie: 518)
- plastyczne/techniczne: 1 (członkowie: 5)
- muzyczne: 4 (członkowie: 40)
- turystyczne i sportowo rekreacyjne: 3 (członkowie: 100)
- seniora/Uniwersytet Trzeciego Wieku: 1 (członkowie: 40)
- koło gospodyń wiejskich: 12 (członkowie: 333)

Wykres 5 Koła/kluby/sekcje, 2020

Koła / kluby / sekcje, 2020

(Źródło: GUS)

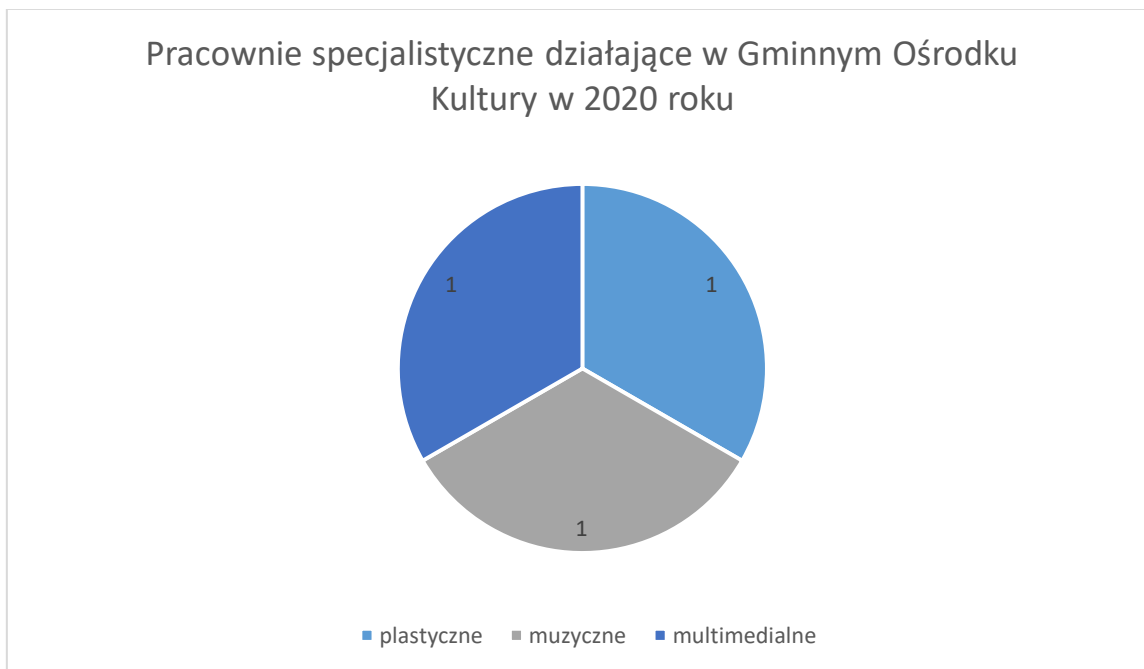
plastyczne/techniczne muzyczne turystyczne i sportowo rekreacyjne
seniora/Uniwersytet Trzeciego Wieku koło gospodyń wiejskich

www.polskawliczbach.pl

Pracownie specjalistyczne działające w Gminnym Ośrodku Kultury w 2020 roku:

- plastyczne: 1
- muzyczne: 1
- multimedialne (do nauki języków obcych): 1

Wykres 6 Pracownice specjalistyczne działające w Gminnym Ośrodku Kultury w 2020 roku

2.1.5 Pomoc społeczna

W Gminie Pępowo w zakresie pomocy społecznej działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pępowie. Celem pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pępowie wykonuje:

- ✓ zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, kieruje się ustaleniami wójta Pępowa,
- ✓ zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę;
- ✓ działania ośrodka mają na względzie utrzymanie spójności rodziny, społeczności lokalnej i są ukierunkowane na wzmacnianie samodzielności i aktywności tak rodzin jak i społeczności celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Ośrodek koordynuje również realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej należy w szczególności:

- ✓ przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń;
- ✓ praca socjalna;
- ✓ prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- ✓ analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- ✓ realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- ✓ rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach z funduszu alimentacyjnego;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawach świadczenia wychowawczego;

- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie świadczenia „Dobry Start”;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie Karty Dużej Rodziny;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie pomocy materialnej o charakterze socjalnym;
- ✓ prowadzenie postępowań w sprawie dodatku mieszkaniowego i energetycznego;
- ✓ realizacja programów systemowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach powyższych zadań Ośrodek wykonuje :

1. zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, do których należą:

- ✓ opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- ✓ sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
- ✓ udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczenia na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ✓ przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- ✓ opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- ✓ praca socjalna;

- ✓ sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- ✓ organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ✓ prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo- wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;
- ✓ sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
- ✓ dożywanie dzieci;
- ✓ kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- ✓ pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- ✓ sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- ✓ utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- ✓ opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. zadania własne gminy do których należą:

- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- ✓ prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- ✓ podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;

- ✓ współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

3. zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie, do których należą:

- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- ✓ organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- ✓ realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- ✓ prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

4. zadania zlecone gminie, wynikające z innych ustaw, mające na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin, po zapewnieniu odpowiednich środków.

5. inne zadania określone uchwałami Rady Gminy Pępowo oraz zarządzeniami wójta Pępowo.

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

W 2020 roku w gminie Pępowo stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 74 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 12,40 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Pępowo wynosi 96,40% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Pępowo najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,97 (wykrywalność 95%) oraz przeciwko mieniu - 2,61 (wykrywalność 85%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 1,21 (100%), o charakterze gospodarczym - 2,15 (95%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,11 (100%).

Tabela 2 Przestępstwa (oszacowane) na terenie Gminy Pępowo

Przestępstwa	2019	2020
kryminalne	45	47
gospodarcze	174	13
drogowe	8	7
przeciwko zdrowiu i życiu	1	1
przeciwko mieniu	15	16

2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. pomoc rzeczowa, zasiłki stałe, okresowe, zasiłki celowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie Gminy Pępowo zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pępowie. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,

- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomani,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

Gmina realizuje zadania pomocy społecznej poprzez jednostkę organizacyjną – GOPS. W ramach zadań własnych i zleconych udzielane są świadczenia pieniężne (m.in. przyznawanie i wypłacanie zasiłków) i świadczenia niepieniężne (m.in. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, kierowanie do domu pomocy społecznej).

Świadczenia pieniężne:

1. Zasiłek stały - świadczenie o charakterze obowiązkowym (a więc przysługujące każdemu, kto spełnia określone ustawą warunki i w ustawowo określonej wysokości). Udzielany osobom pełnoletnim, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy (nieposiadającym uprawnień emerytalno-rentowych) i spełniającym kryteria dochodowe. Świadczenie jest zróżnicowane pod względem wysokości, zależnie od dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie, jego wysokość stanowi, bowiem różnicę między owym kryterium a dochodem osoby samotnie gospodarującej lub dochodem na osobę w rodzinie.
2. Zasiłek okresowy - przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznanie zasiłku okresowego, podobnie jak zasiłku stałego, uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Jego beneficjentem może być osoba samotnie gospodarująca i rodzina. Zasiłek nie może być jednak niższy niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby oraz między kryterium dochodowym rodziny a jej dochodem.

3. Zasiłek celowy - jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na podstawie art. 39-41 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. W ramach tej formy pomocy ośrodek przyznaje pomoc w formie zasiłków celowych i celowych specjalnych. Świadczenie ma charakter jednorazowy. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania – w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także pogrzebu.

Świadczenia niepieniężne

1. Praca socjalna - to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Ułatwia jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia. Celem ostatecznym jest umożliwienie osobom i rodzinom kierowania własnym postępowaniem oraz zdobycie niezależności w zabezpieczeniu warunków niezbędnych dla prawidłowej egzystencji godnej człowieka.

Pracownicy GOPS wykonując pracę socjalną wspomagają osoby i rodziny wymagające pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej i życiowej, współuczestniczą w organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pomagają sporządzić pozwy do Sądu o przyznanie alimentów, rozwód czy separację, pomagają w wypełnianiu wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przeprowadzają rozmowy wspierające, udzielają informacji, gdzie osoby lub rodziny mogą uzyskać pomoc, która nie leży w kompetencji Ośrodka, pomagają podopiecznym w uzyskaniu prawa do emerytury lub renty, przeprowadzają wywiady u dłużników alimentacyjnych oraz podejmują działania związane z ich aktywizacją zawodową, przeprowadzają wywiady alimentacyjne u osób zobowiązanych do alimentacji, podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp.

Należy mieć również na uwadze, że przy zachodzącym obecnie procesie starzenia się społeczeństwa wzrasta problem dotyczący zapewnienia opieki osobom starszym. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Osobom takim należy zapewnić dostęp do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych, intelektualnych oraz zdrowotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia - jak najdłuższego utrzymania ich we własnym środowisku. Należy podejmować działania, które ułatwią im życie, a także wydłużą okres ich samodzielności. Warto podkreślić również konieczność dbałości o kondycję psychiczną osób starszych i schorowanych. Brak

towarzystwa, odpowiedniej opieki oddziałuje na samopoczucie takich osób, dlatego też należy zapewnić im dostęp do instytucji świadczących pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz wykwalifikowanych pracowników, udzielających wszelkich porad w każdej sytuacji.

2. Składka zdrowotna - opłacana za osoby korzystające z pomocy w formie zasiłku stałego niepodlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.

3. Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe – przyznawane osobom, które zrezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem.

4. Sprawienie pogrzebu – pochówek realizowany jest przez pomoc społeczną w przypadku, gdy najbliższa rodzina nie ma możliwości wykonania go we własnym zakresie np. z powodów finansowych lub osobistych.

5. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania - udzielane osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi te są odpłatne w części lub całości, jeżeli dochód osoby zainteresowanej przekracza kryterium dochodowe.

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

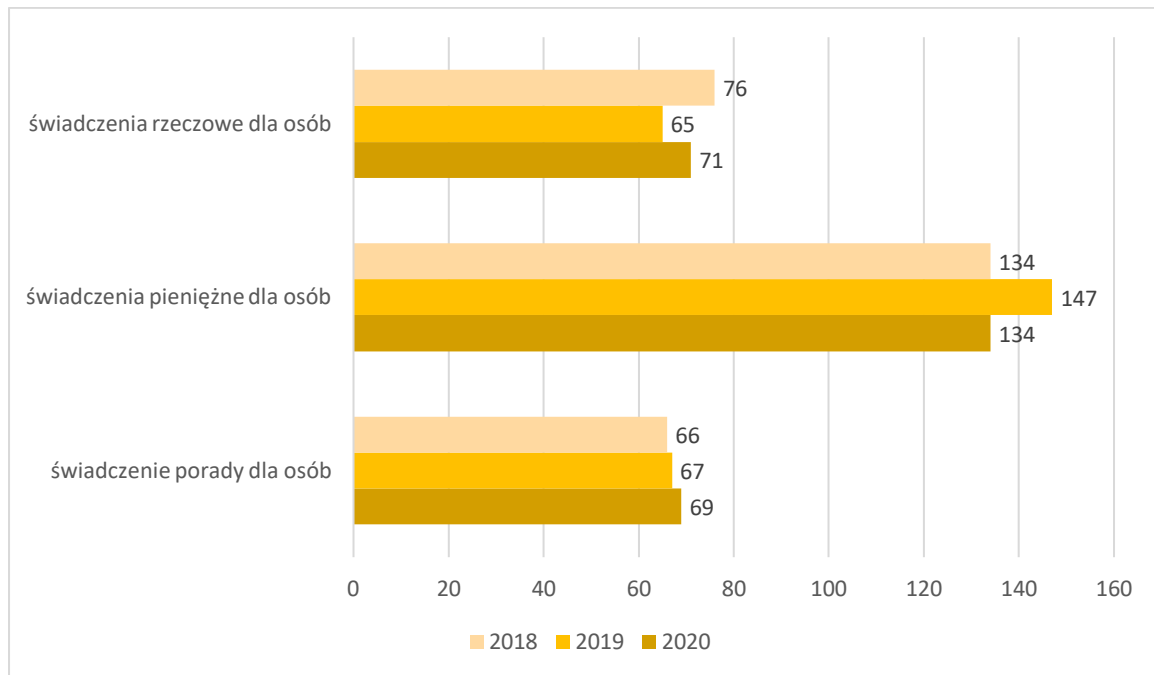
6. Ośrodki wsparcia – osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy. Gmina Pępowo nie ma swoim terenie ośrodków wsparcia, dlatego osoby wymagające pomocy i wsparcia kierowane są do powyższych placówek funkcjonujących na terenie powiatu i kraju.

7. Mieszkania chronione – przygotowują osoby w nich przebywające, pod okiem specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępują pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Skorzystać z nich mogą osoby, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki (np. osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby opuszczające rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, zakład dla nieletnich lub cudzoziemcy),

8. Domy pomocy społecznej – przeznaczone są dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone dzielą się na: domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekle somatycznie chorych, osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych psychicznie.

9. Schronienie, posiłek, niezbędne ubranie – udzielane osobom tego pozbawionym.

Wykres 7 Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS

2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Pępowo. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Pępowo są od kilku lat: bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, Osoby dotknięte długotrwałą chorobą, ubóstwo.

Tabela 3 Główne przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez GOPS

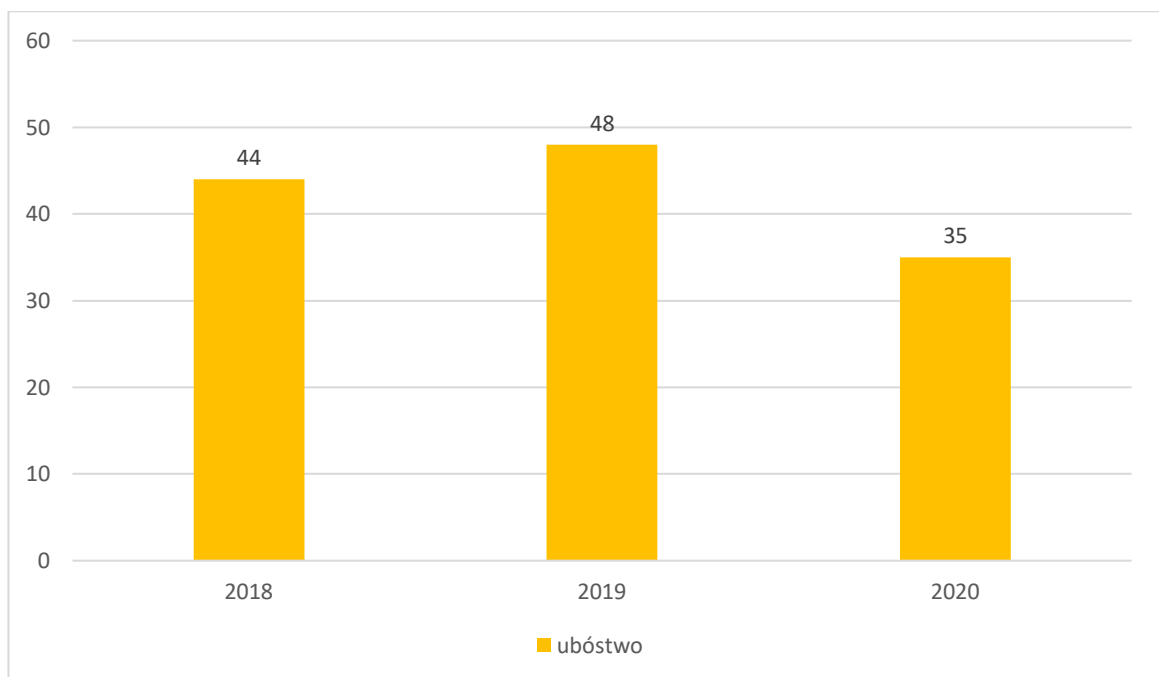
	2018	2019	2020
Niepelnosprawność	36	35	31
Bezrobocie	36	27	28
Osoby dotknięte klęską żywiołową	-	0	0
Ubóstwo	44	48	35
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	72	73	57
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	54	52	42
Alkoholizm	18	14	12
Inne: potrzeby ochrony macierzyństwa	22	22	17
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	2	2
sytuacja kryzysowa	2	3	1

2.2.2.1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych.

Wykres 8 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Pępowo z powodu ubóstwa w latach 2018-2020.

Dane GOPS w Pępowie wskazują, że w okresie ostatnich trzech lat obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. W 2018 roku z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa korzystało 44 rodzin z terenu gminy, w 2019 roku było to 48 rodzin, natomiast w 2020 liczba ta zmniejszyła się do 35 rodzin.

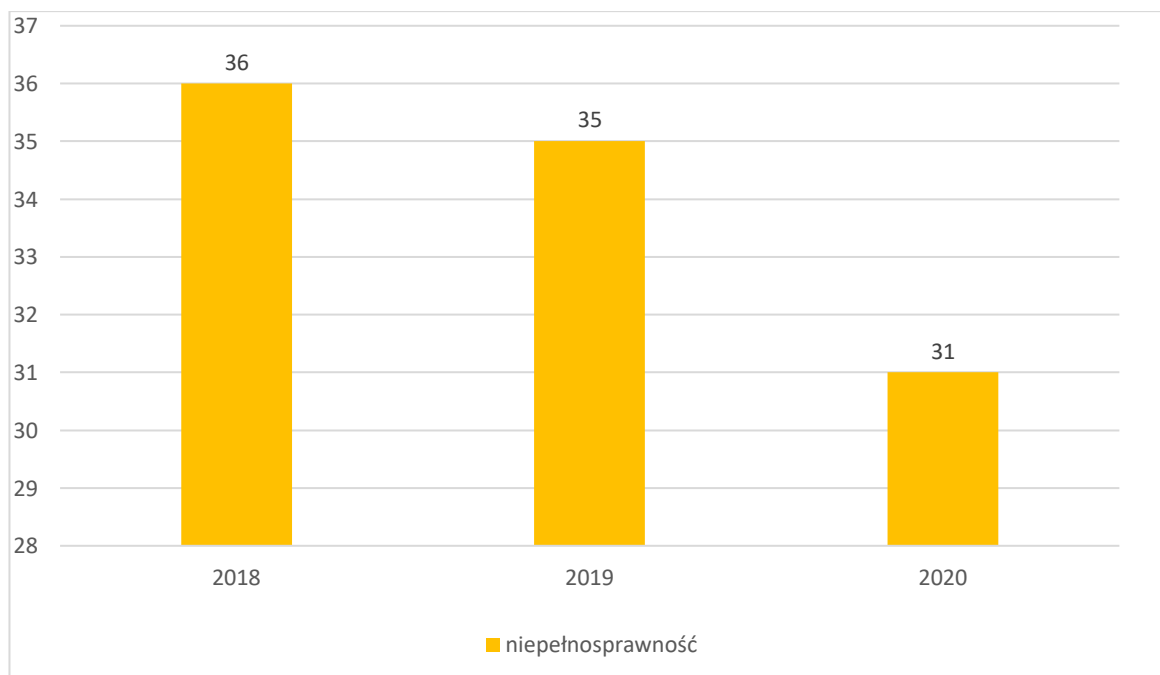
Skala problemu ubóstwa w Gminie Pępowo w ostatnich latach uległa zmniejszeniu, niemniej jednak jest to nadal jeden z najważniejszych i najczęstszych powodów udzielania świadczeń socjalnych w gminie. Nie można też zapomnieć faktu, iż w ubiegłym roku była pandemia.

2.2.2.2. Niepełnosprawność

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Dane GOPS w Pępowo wskazują, że w latach 2018-2020 obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. W 2018 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu niepełnosprawności było 36 rodzin, a w roku 2019 liczba ta spadła do 35 rodzin. Natomiast w roku 2020 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zmalała do 31 rodzin.

Wykres 9 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Pępowo z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020.

Niepełnosprawnej osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z orzeczeniem ZUS lub legitymującej się orzeczeniem o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby

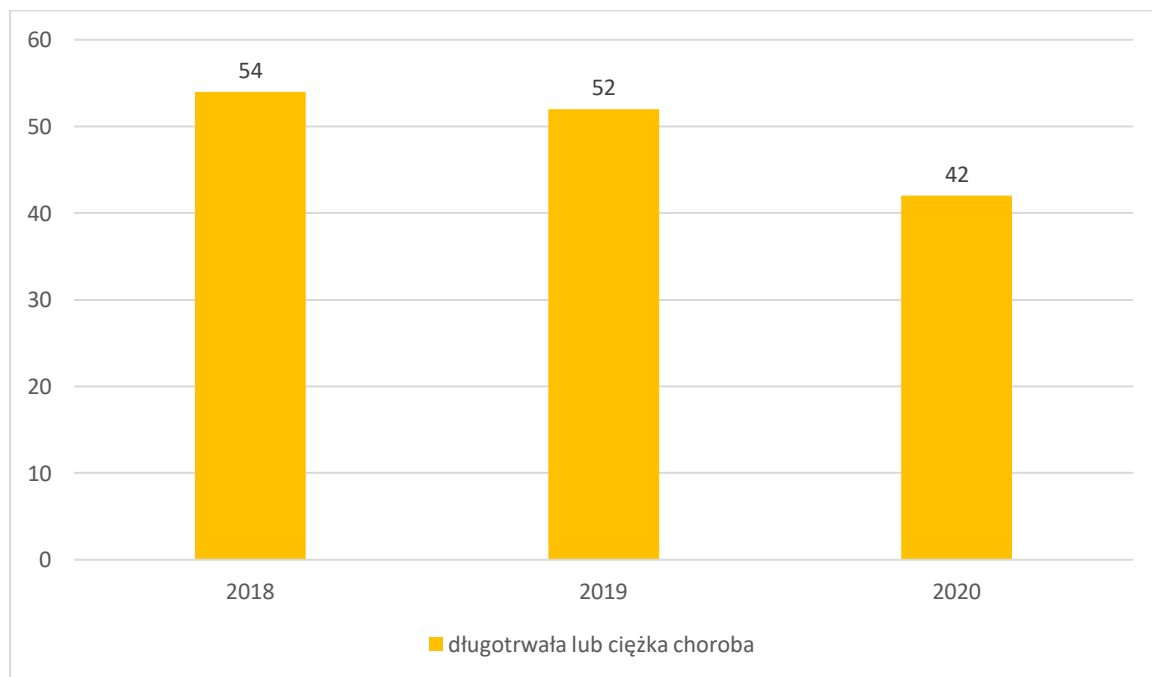
samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny.

2.2.2.3. Długotrwała lub ciężka choroba

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Wykres 10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Pępowo z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

W 2018 roku w Gminie Pępowo wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby było 54 rodzin. W roku 2019 liczba rodzin zmalała do 52 rodzin, a w roku 2020 zmalała do 42 rodzin.

2.2.2.4. Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru

bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż.

Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Bezrobocie rejestrowane w gminie Pępowo wynosiło w 2020 roku 5,2% (6,4% wśród kobiet i 4,3% wśród mężczyzn).

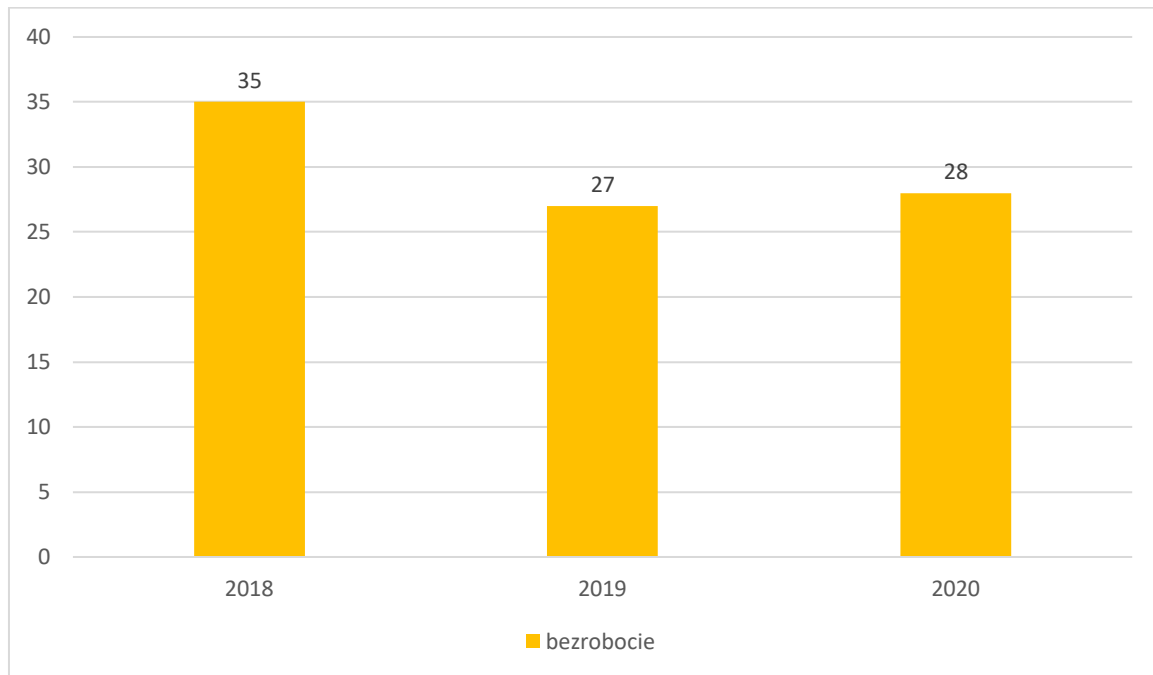
Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Pępowo najwięcej (25) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (521) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

8,7% (48) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 38,8% (215) podmiotów, a 52,5% (291) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Pępowo najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (32.7%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (18.8%)³.

³ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Pepowo#rynek-pracy

Wykres 11 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Pępowo z powodu bezrobocia w latach 2018-2020.

Dane GOPS w Pępowie wskazują, że w latach 2018-2019 obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W 2020 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia 28 rodzinom w gminie.

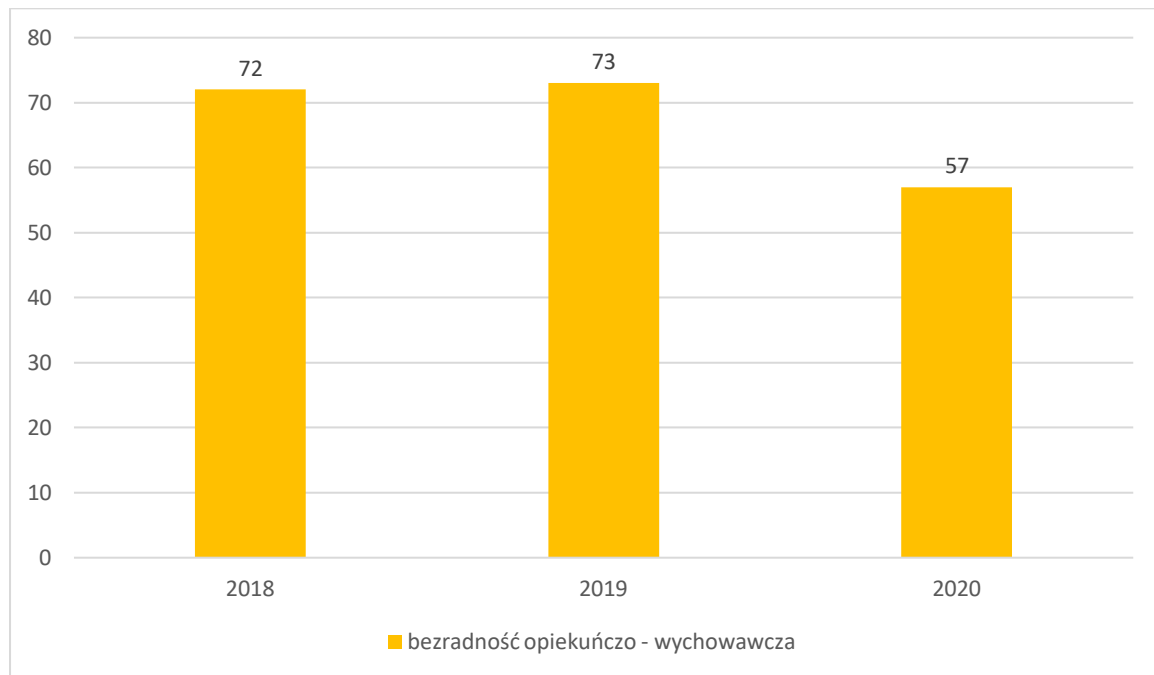
2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo - wychowawcza

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Wykres 12 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Pępowo z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2018-2020.

W 2018 roku bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w Gminie Pępowo stwierdzono wśród 72 rodzin. W roku 2019 liczba rodzin zwiększyła się do 73 rodzin, natomiast w 2020 liczba ta zmalała się do 57 rodzin.

Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

2.2.2.6. Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiąże zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez kogoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Tabela 4 Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin ogółem	146	146	148
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	18	14	12

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Na podstawie art. 4 ust. 1, ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w każdym roku uchwalany jest Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Program ten jest realizowany zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym uwzględniając cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz dotyczące przeciwdziałaniu narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii określa sposób realizacji przez Gminę Pępowo zadań

określonych w art. 41 ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zadań określonych w ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Natomiast do zadań Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy w szczególności:

- ✓ inicjowanie, monitorowanie i ocena działań w zakresie określonym w art. 4 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego lub w przypadku odmowy – podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
- ✓ prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania w punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Pępowo, oraz kontroli oświadczeń przedsiębiorcy o wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży,
- ✓ wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z zasadami usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określonych w stosownej uchwale Rady Gminy Pępowo, a także zgodności z zasadami określonymi w przepisach art. 14 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- ✓ udział jej członków w szkoleniach z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- ✓ inicjowanie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla młodzieży,
- ✓ podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Komisja pracuje w następujących zespołach:

1. Zespół d/a lecznictwa:

- ✓ pierwszy kontakt z osobą uzależnioną, rozmowa z rodziną,

- ✓ opiniowanie w sprawie kierowania wniosków na leczenie,
- ✓ opracowywanie wniosków do Sądu Rejonowego,
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań.

2. Zespół ds. kontroli obrotu napojami alkoholowymi:

- ✓ przygotowywanie opinii wniosków w sprawie wydawania i cofania wniosków na alkohol,
- ✓ kontrola punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, realizacja uchwał dotyczących rynku alkoholowego.

2.2.2.7. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. W tym celu, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie opracowano Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pępowo.

Zespół Interdyscyplinarny w Pępowie działa na mocy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz towarzyszących jej regulacji prawa miejscowego. Podstawowym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w gminnym

programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Poza tym, do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy między innymi:

- ✓ kompleksowe zajmowanie się rodzinami, w których dochodzi do przemocy;
- ✓ podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej oraz podejmowanie procedur mających na celu jej powstrzymanie;
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności organizowanie współpracy służb;
- ✓ zbieranie i przekazywanie informacji na temat miejsc, osób i możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieska Karta” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedura „Niebieska Karta” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, GKRPA, Policji, Oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Tabela 5 W związku z procedurą Niebieskiej Karty założono

W związku z procedurą Niebieskiej Karty założono:			
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ogółem NK	4	2	8
W tym przez:			
GOPS	0	0	1
GKRPA	0	0	0
Placówki Służby Zdrowia	0	0	0
Placówki szkolno- wychowawcze:	0	0	0
KPP	4	2	7

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Pępowo

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pępowo na lata 2022 - 2031* jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie czterech komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców gminy oraz uczniów szkół zlokalizowanych w Gminie Pępowo. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

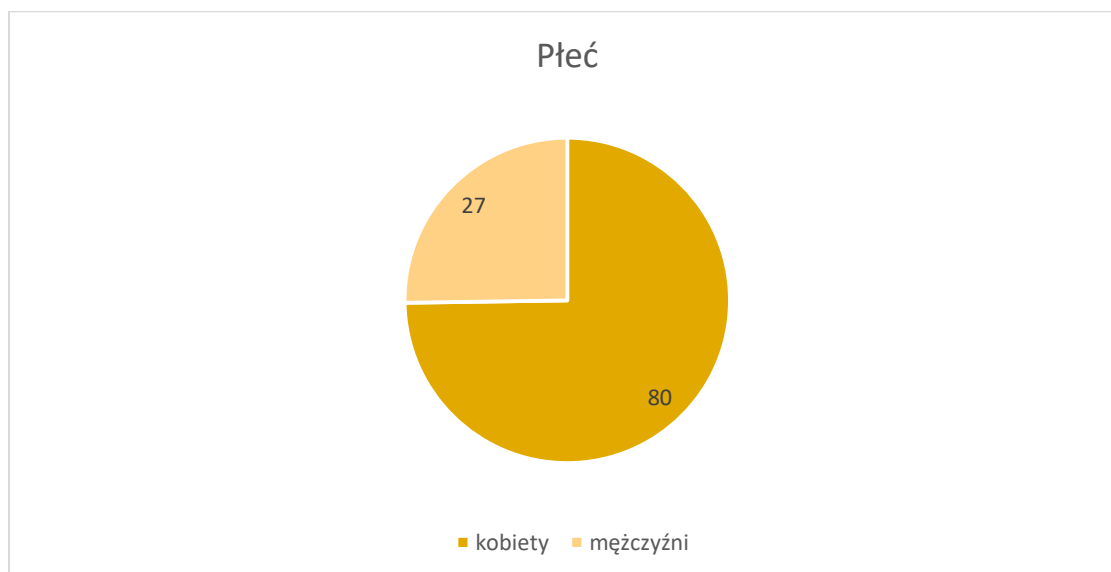
Diagnozę problemów społecznych na terenie Gminy Pępowo rozpoczęto od przeprowadzenia badań wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców.

Badania miały charakter ankiety, która została przeprowadzona metodą bezpośrednią, tj. papieru i ołówka. Badania ankietowe zostały przeprowadzone wśród mieszkańców gminy Pępowo, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Pępowo w opinii dorosłych mieszkańców

Poniższe dane pochodzą z Diagnozy Problemów Społecznych Gminy Pępowo. Jest istotne, aby przy tworzeniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wziąć pod uwagę badania przeprowadzone w Gminie Pępowo. W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Pępowo wzięło udział 107 osób, w tym 80 kobiet oraz 27 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 36,9 lat.

Wykres 13 Płeć badanych mieszkańców

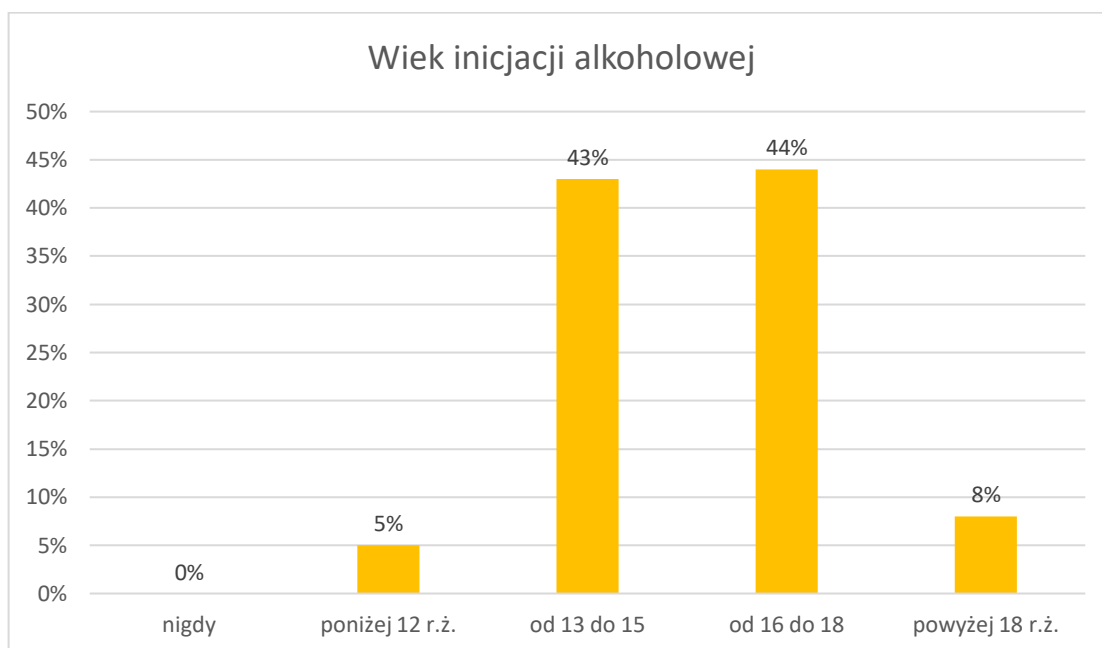

2.3.2. Problem uzależnień na terenie Gminy Pępowo – dorośli mieszkańcy

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Pępowo zbadano zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze, zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, problematyką uzależnienia, zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów.

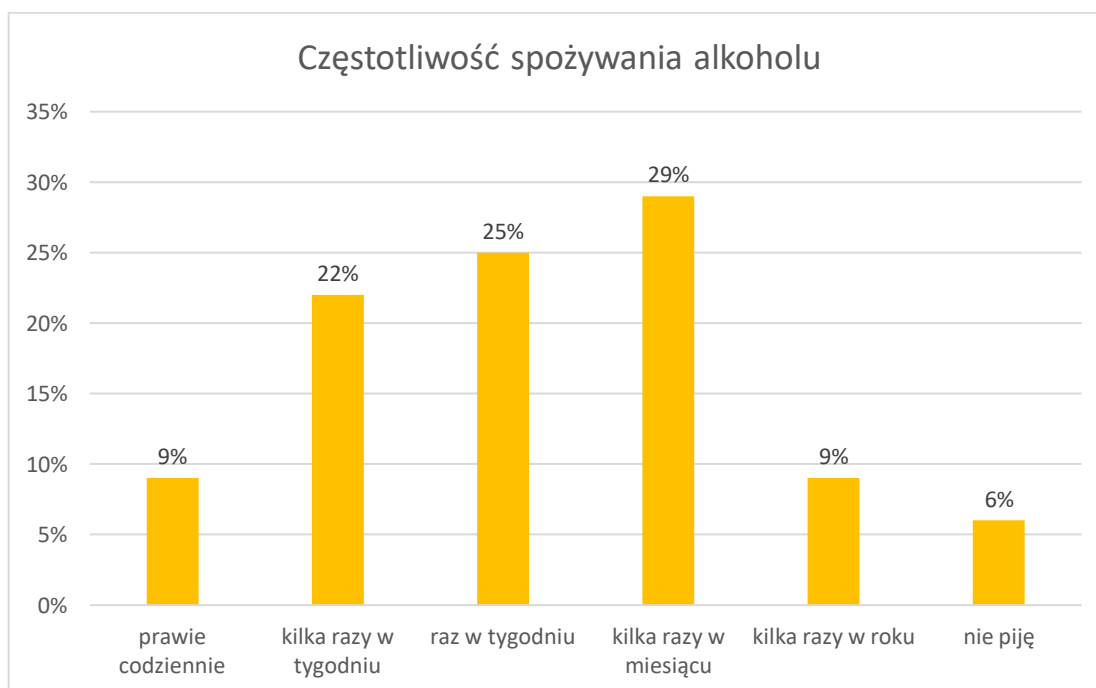
Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. **44%** osób swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało na **wiek między 16 a 18 r.ż.** Tylko **8%** badanych wskazało, że **po raz pierwszy spróbowało alkoholu po uzyskaniu pełnoletności.**

Wykres 14 Wiek inicjacji alkoholowej

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. **6%** respondentów to osoby deklarujące **abstynencję**. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol **kilka razy w miesiącu (29%)**. 9% przyznaje się do spożywania alkoholu codziennie.

Wykres 15 Częstotliwość spożywania alkoholu

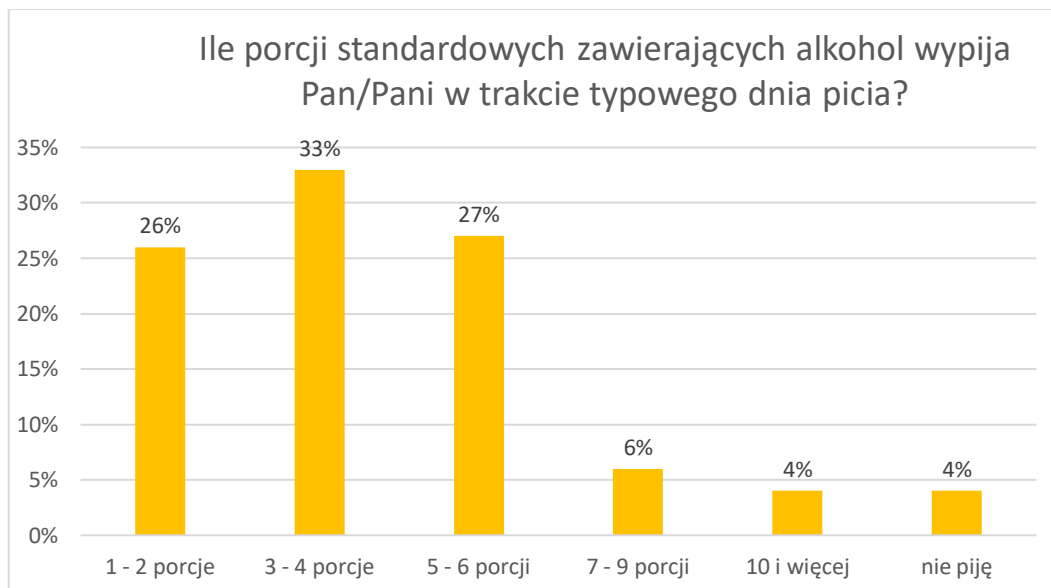

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego **ilości**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani łącznie deklaruwali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3-4 porcji alkoholu (33%). 27% osób zadeklarowało ilości rzędu 5–6 porcji. 4% badanych przyznało, że nie pije.

W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy gminy Pępowo odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o średnim poziomie ryzyka. Mieszkańcy gminy piją rzadko, jednorazowo spożywając stosunkowo duże ilości alkoholu.

Wykres 16 Ile porcji standardowych zawierających alkohol wypija Pan/Pani w trakcie typowego dnia picia?

97% mieszkańców gminy wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu w najbliższym rejonie. W odpowiedziach wskazano spotkania AA.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności gminy Pępowo, ponieważ łącznie aż 63% mieszkańców zgodziło się z zaprezentowanym stwierdzeniem.

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. Łącznie 30% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. Jednocześnie, łącznie 22% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające

bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. Łącznie 69% respondentów nie przychyliła się do stwierdzenia, ażeby osoby nieletnie mogły z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

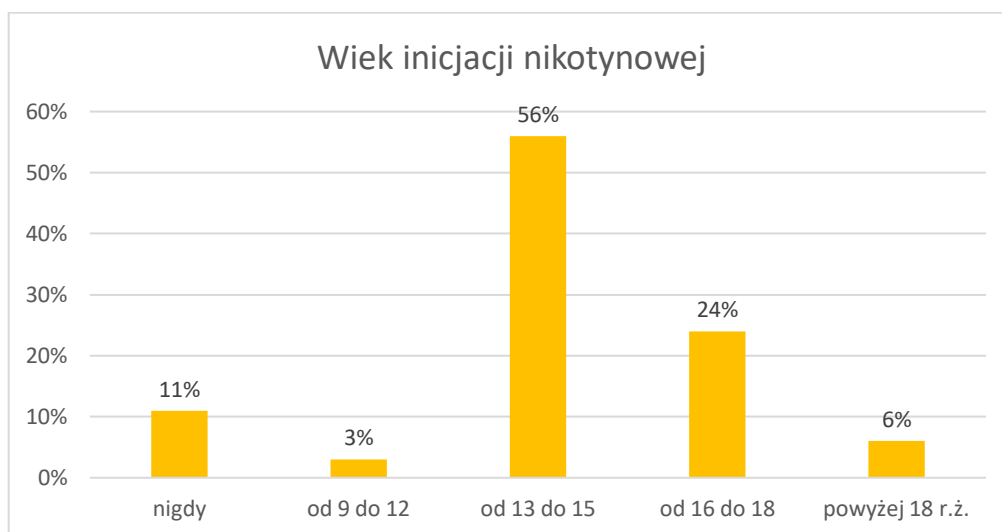
Łącznie tylko 75% respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu.** Zaledwie 72% badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.** Również **tylko 71% badanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.**

Tabela 6 Twierdzenia mieszkańców gminy

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	15%	48%	30%	7%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	4%	26%	58%	12%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	2%	20%	65%	13%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	9%	22%	53%	16%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	5%	23%	58%	14%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	6%	23%	58%	13%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	5%	20%	55%	20%

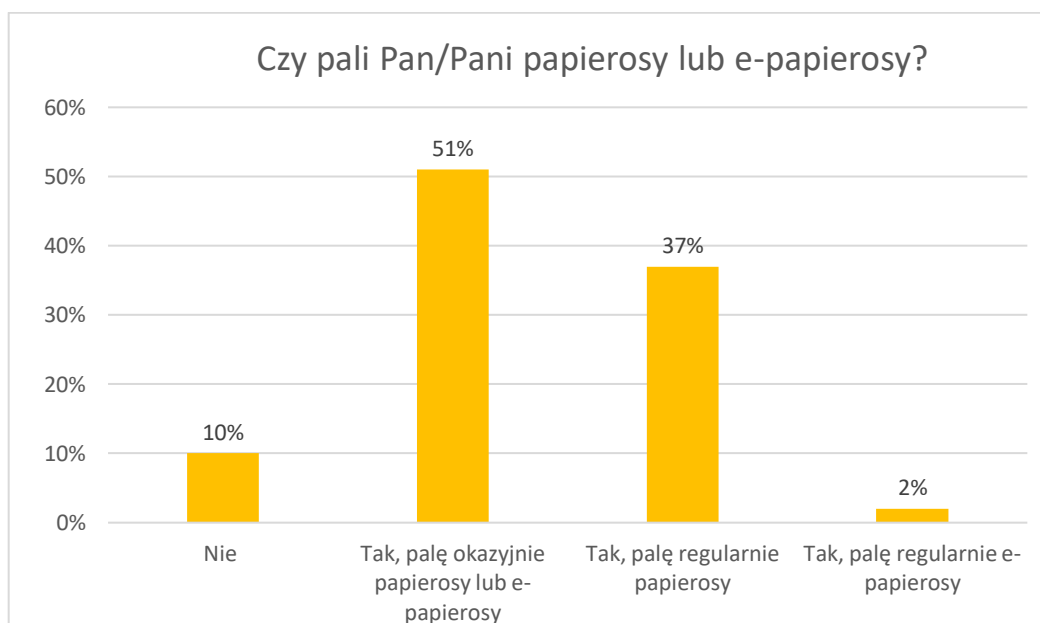
Kolejna kwestia dotyczyła palenia papierosów. Okazuje się, że **tylko 6% respondentów** zapaliło pierwszego papierosa jako **osoby pełnoletnie.** Kolejno, 56% mieszkańców wskazało na wiek między 13 a 15 rokiem życia, a 24% na wiek między 16 a 18 rokiem życia. **11% procent badanych dorosłych mieszkańców gminy nigdy nie paliło papierosa.**

Wykres 17 Wiek inicjacji nikotynowej

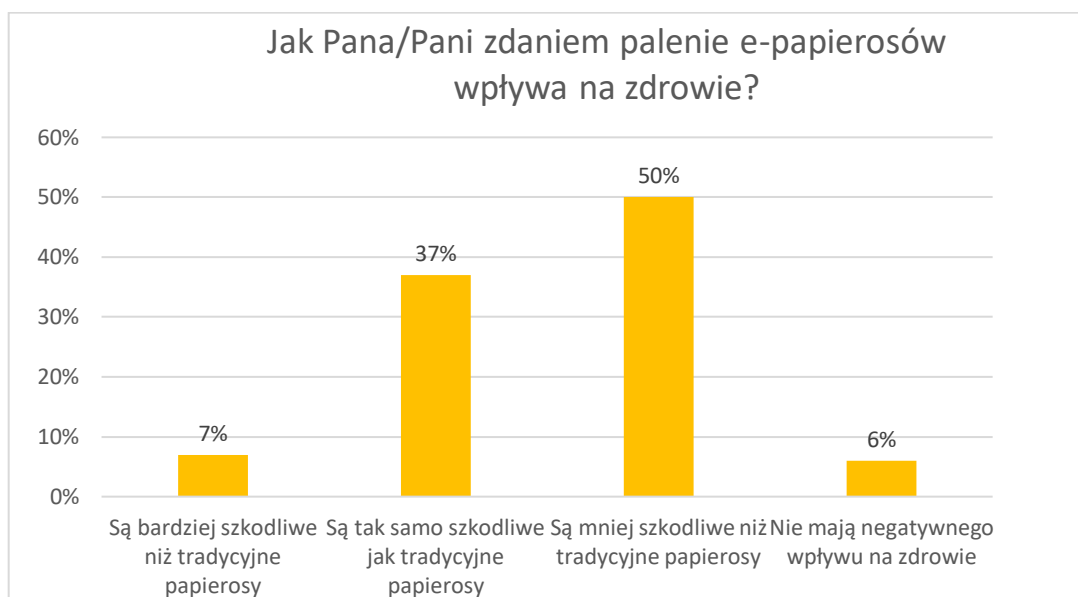
10% badanych odpowiedziało, że nie pali papierosów. Okazyjnie robi to 51% mieszkańców gminy Pępowo. 37%, wskazało, że regularnie pali papierosy.

Wykres 18 Czy pali Pan/Pani papierosy lub e-papierosy?

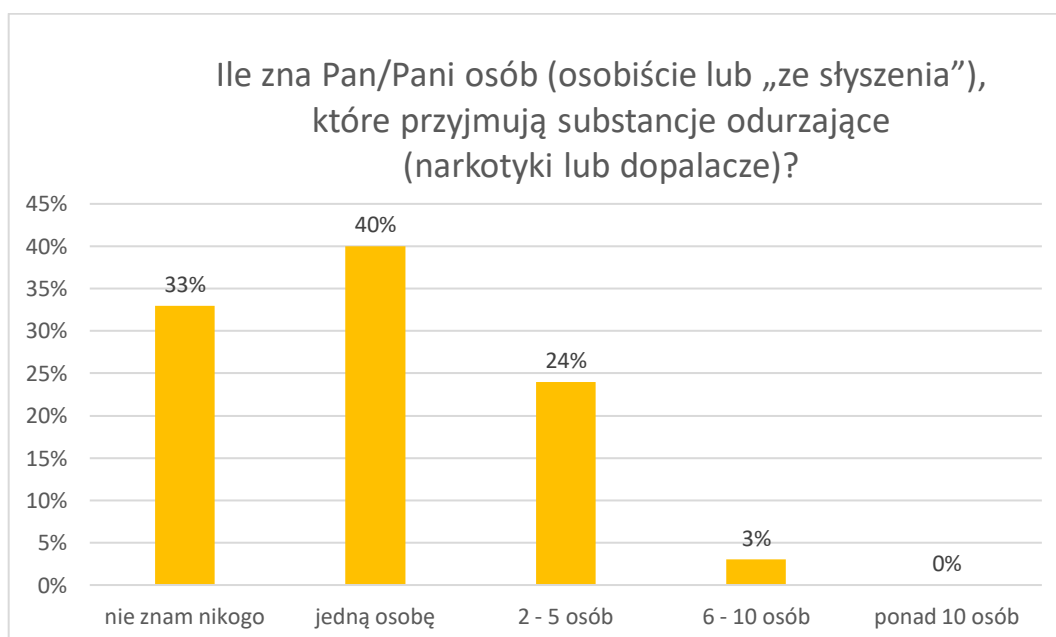
Ze względu na rosnącą popularność e-papierosów zapytaliśmy mieszkańców, co sądzą o ich szkodliwości. Producenci tych wyrobów sugerują, że stanowią one zdrowsze odpowiedniki klasycznych papierosów. Istotnie nie zawierają one substancji smolistych, jednak nadal dostarczają one nikotyny – substancji o działaniu psychoaktywnym, skutkującej wieloma negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi. **37% respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe, jak klasyczne papierosy. Aczkolwiek aż 50% uważa, że są one mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy. 7% badanych jest przeciwnego zdania, stwierdzając, że mają one gorszy wpływ na zdrowie człowieka niż tradycyjne papierosy.**

Wykres 19 Jak Pana/Pani zdaniem palenie e-papierosów wpływa na zdrowie?

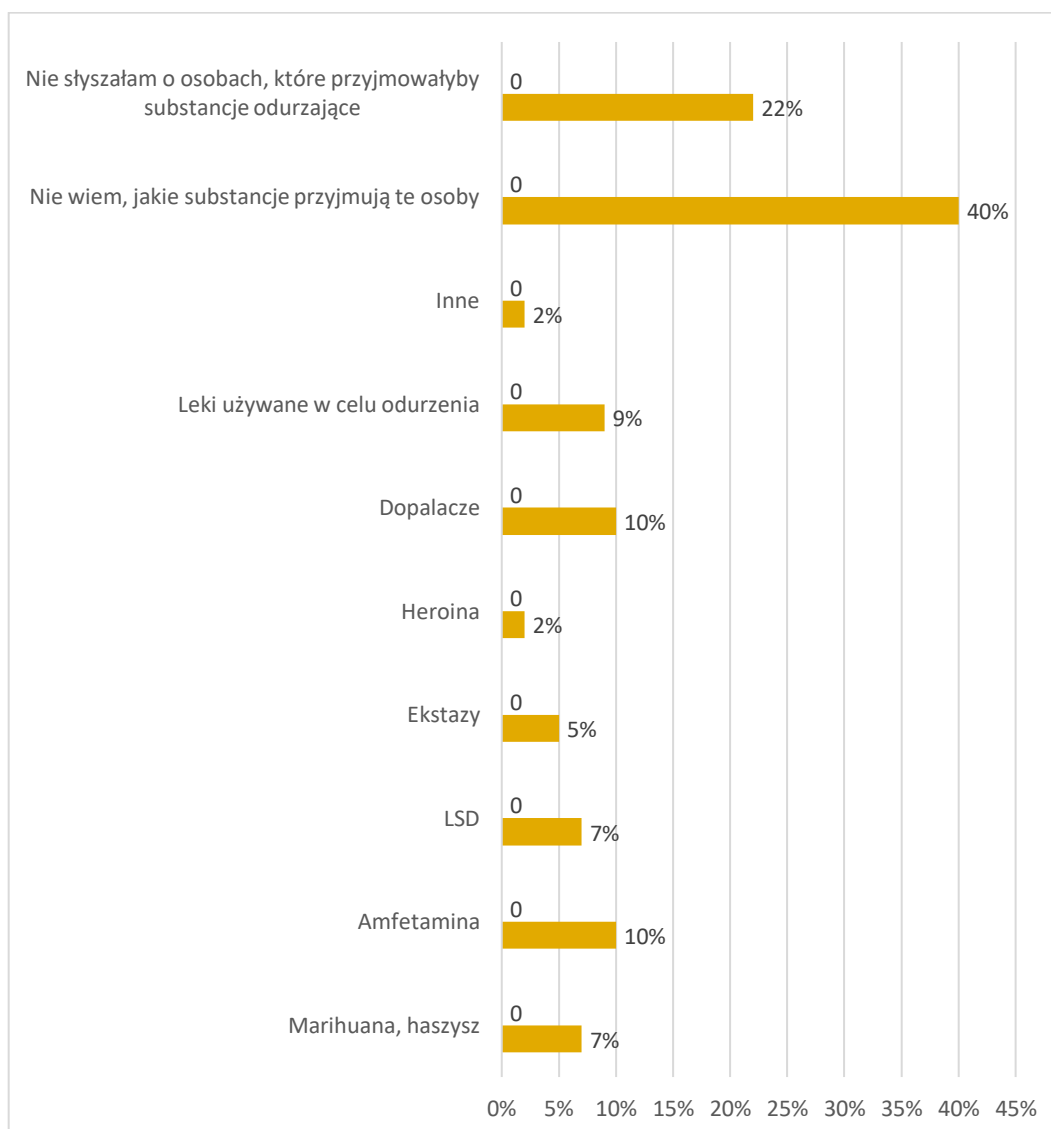
Substancje psychoaktywne: Łącznie 67% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. 33% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające.

Wykres 20 Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?

Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: **amfetamina, dopalacze oraz leki**. 22% badanych twierdzi, że w ich otoczeniu nie ma osób przyjmujących substancje odurzające, a 40% nie wie jakie substancje przyjmują osoby zażywające środki psychoaktywne.

Wykres 21 Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz?

2.3.3. Zjawisko przemocy w rodzinie w subiektywnej opinii mieszkańców Gminy Pępowo

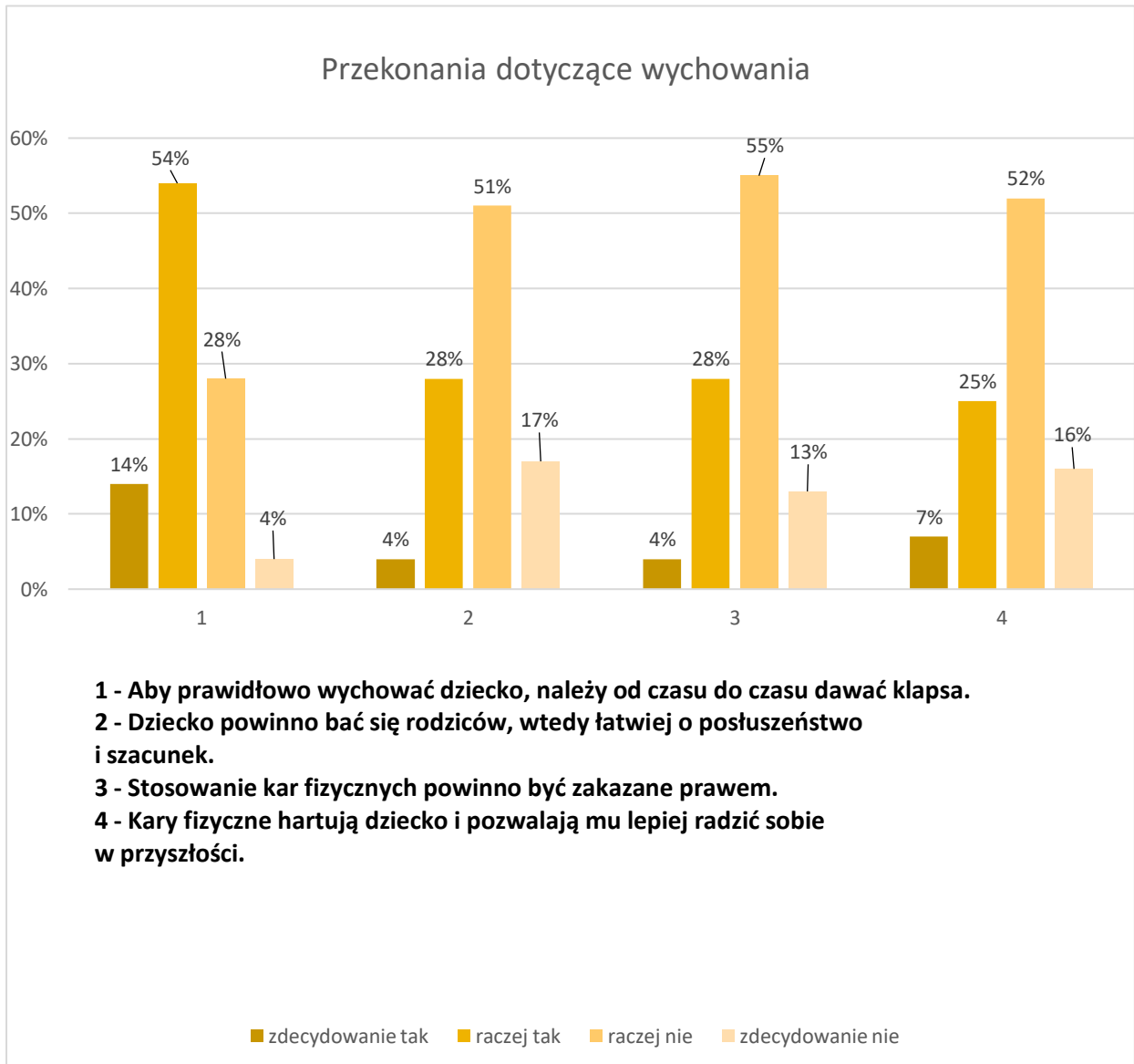
Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. **Poniższe wartości pozwalają sądzić, że większość badanych przejawia postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla tradycyjnego, tj. konserwatywnego wychowania.**

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” w większości spotkało się z aprobatą – **68% mieszkańców zgadza się z takim stwierdzeniem.** Jednocześnie, tyle samo ankietowanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej

radzić w przyszłości. Co istotne, **32% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem.**

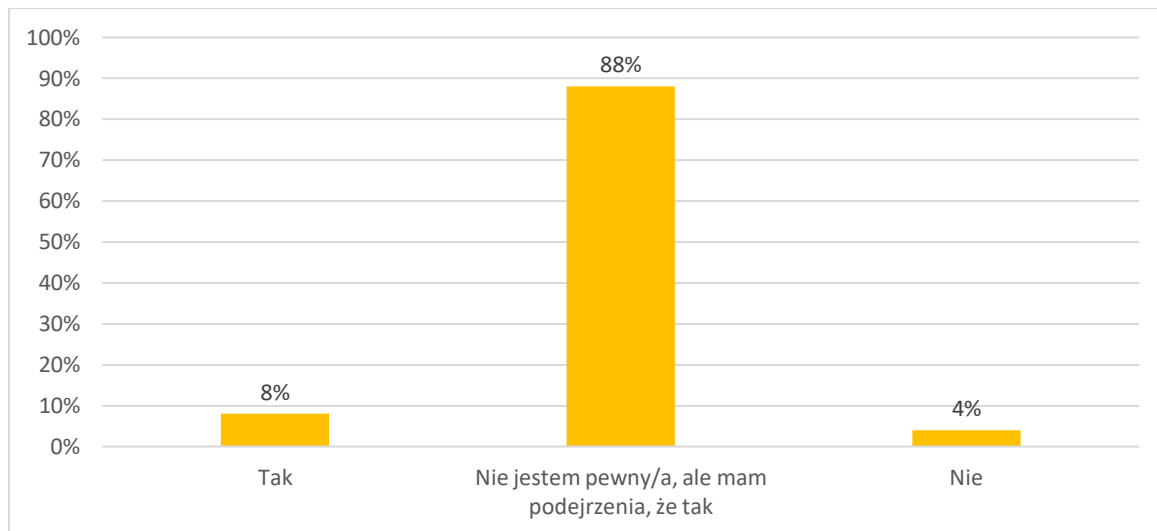
Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją łącznie 68% respondentów.

Wykres 22 Przekonania dotyczące wychowania

Wyniki badań wskazują, że 8% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 88% podejrzewa, że tak się dzieje.

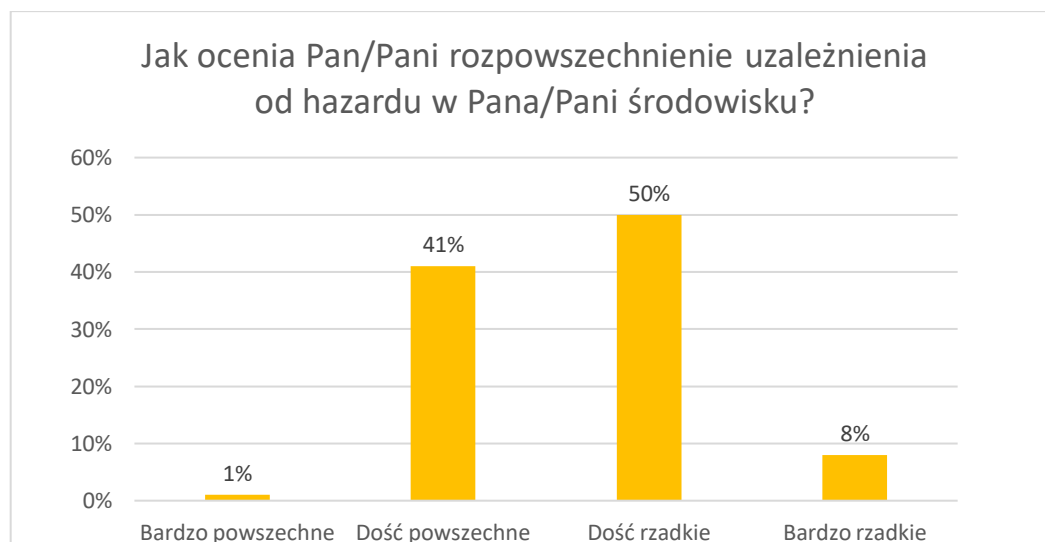
Wykres 23 Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?

Hazard:

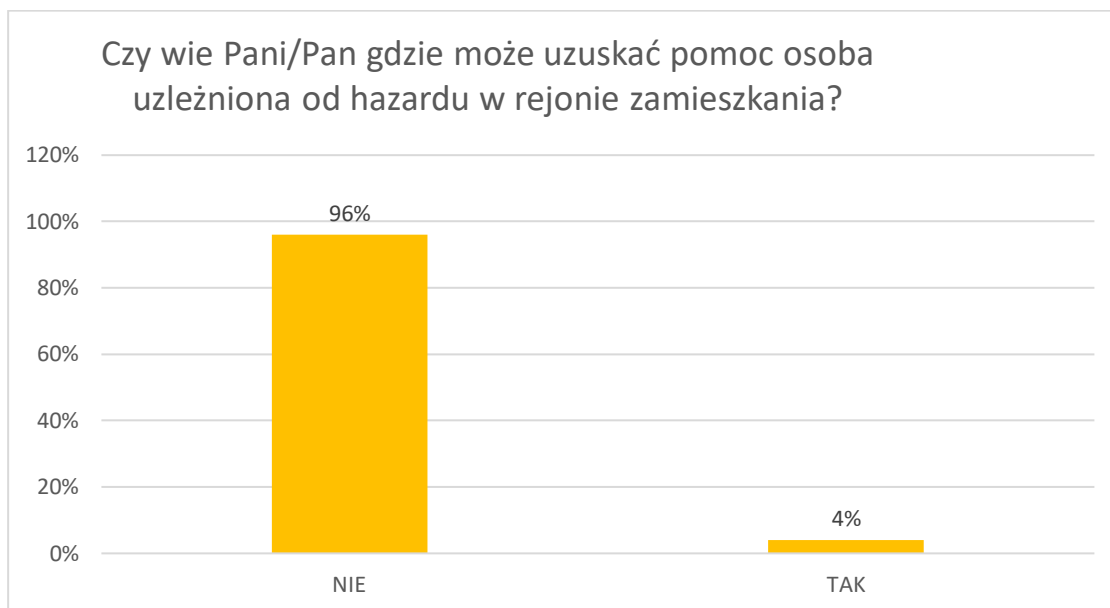
W subiektywnej ocenie łącznie 58% przebadanych mieszkańców zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość rzadkie. Łącznie 42% respondentów uważa natomiast, że jest to powszechny problem w ich środowisku lokalnym.

Wykres 24 Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od hazardu w Pana/Pani środowisku?

96% z respondentów nie wie, gdzie mogą zgłosić się osoby uzależnione od hazardu.

Wykres 25 Czy wie Pani/Pan gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od hazardu w rejonie zamieszkania?

2.3.4. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Pępowo

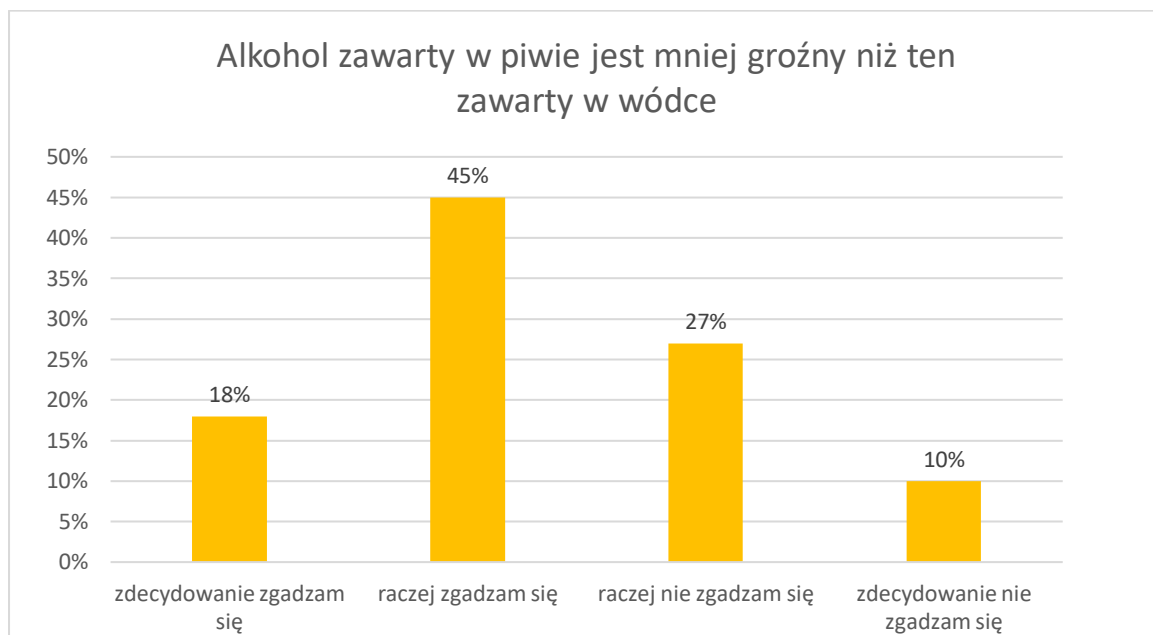
Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególnie obraz problemów związanych z alkoholem występujących w mieście są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami.

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Pępowo udział wzięło 20 kobiet oraz 2 mężczyzn. 18 z ankietowanych to pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, a 4 osoby to właściciele punktu. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 41,0 lat.

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

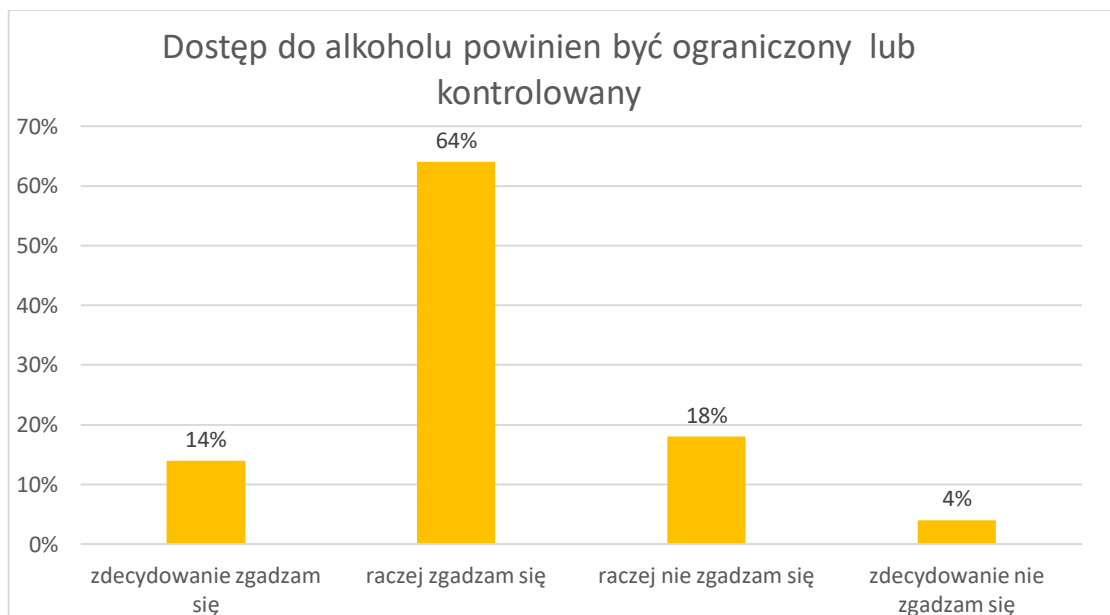
Łącznie tylko 37% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadzają się z twierdzeniem, aby alkohol zawarty w piwie był mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o niskim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

Wykres 26 Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce

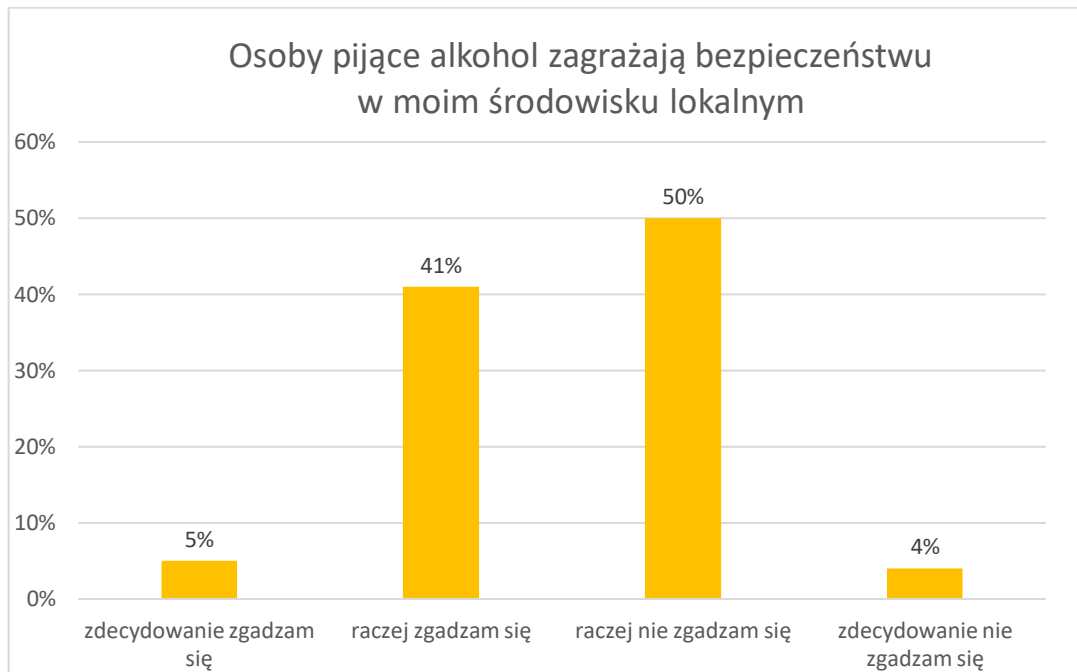
78% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.

Wykres 27 Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany

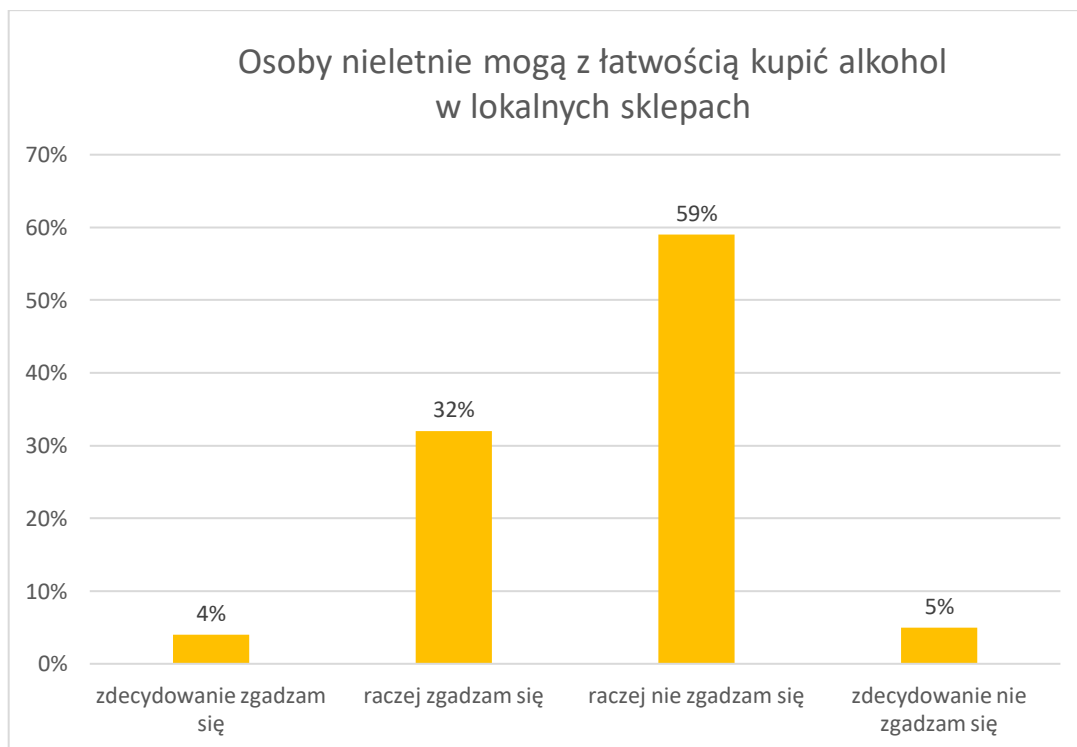
46% respondentów uważa, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. 54% badanych sprzedawców wyraża zdanie przeciwne.

Wykres 28 Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym

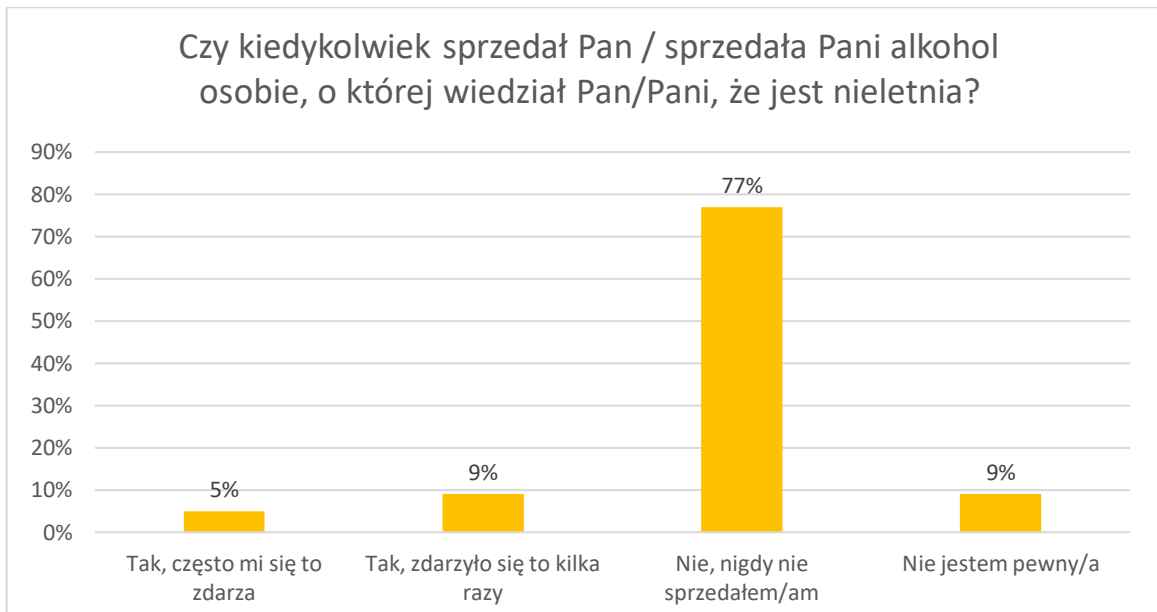
Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **36% badanych sprzedawców zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.**

Wykres 29 Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach

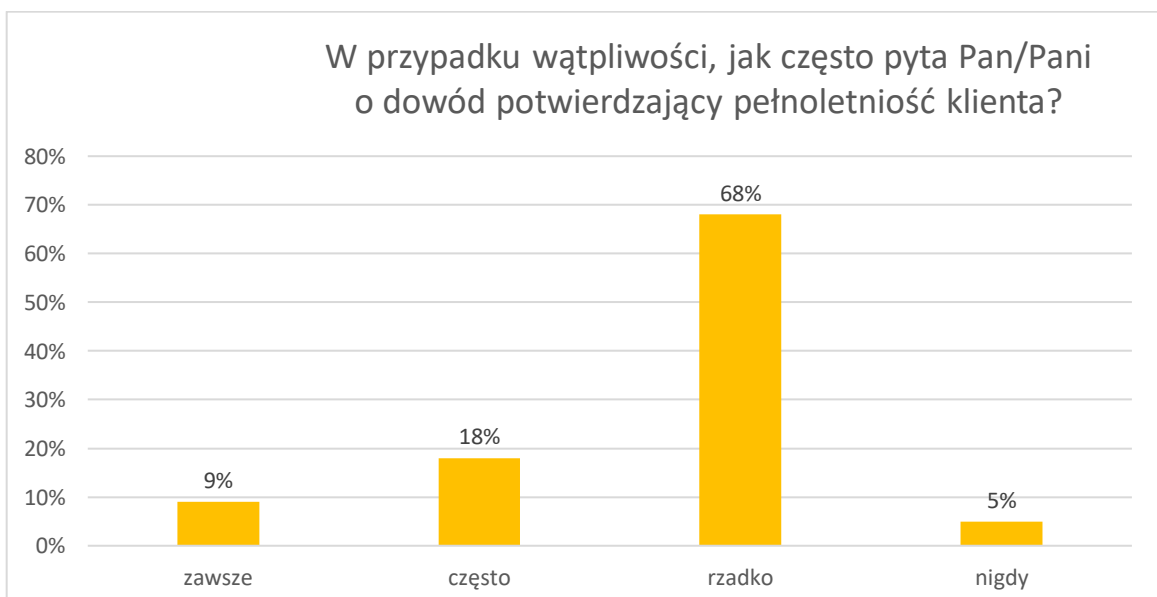
14% ankietowanych sprzedawców podchodzi do swojego zawodu nieodpowiedzialnie, ponieważ zadeklarowali, iż sprzedają alkohol osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletności.

Wykres 30 Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?

Powyzszą tezę potwierdza, również, kolejne pytanie. **Zaledwie 18% ankietowanych często pyta o dowód osobisty w przypadku wątpliwości.**

Wykres 31 W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletność klienta?

2.3.5. Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Pępowo

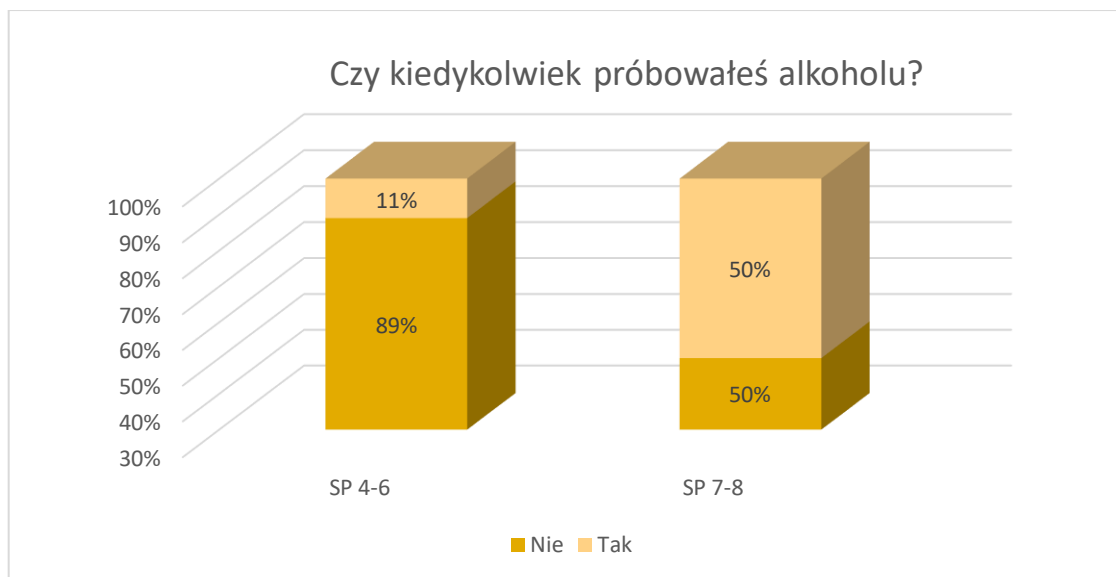
W niniejszym badaniu problemów społecznych młodzieży w Gminie Pępowo wzięło udział:

Tabela 7 Liczebność grup badanych

<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoły Podstawowe (SP4-6)	110
Szkoły Podstawowe (SP 7-8)	100
ŁĄCZNIE	210

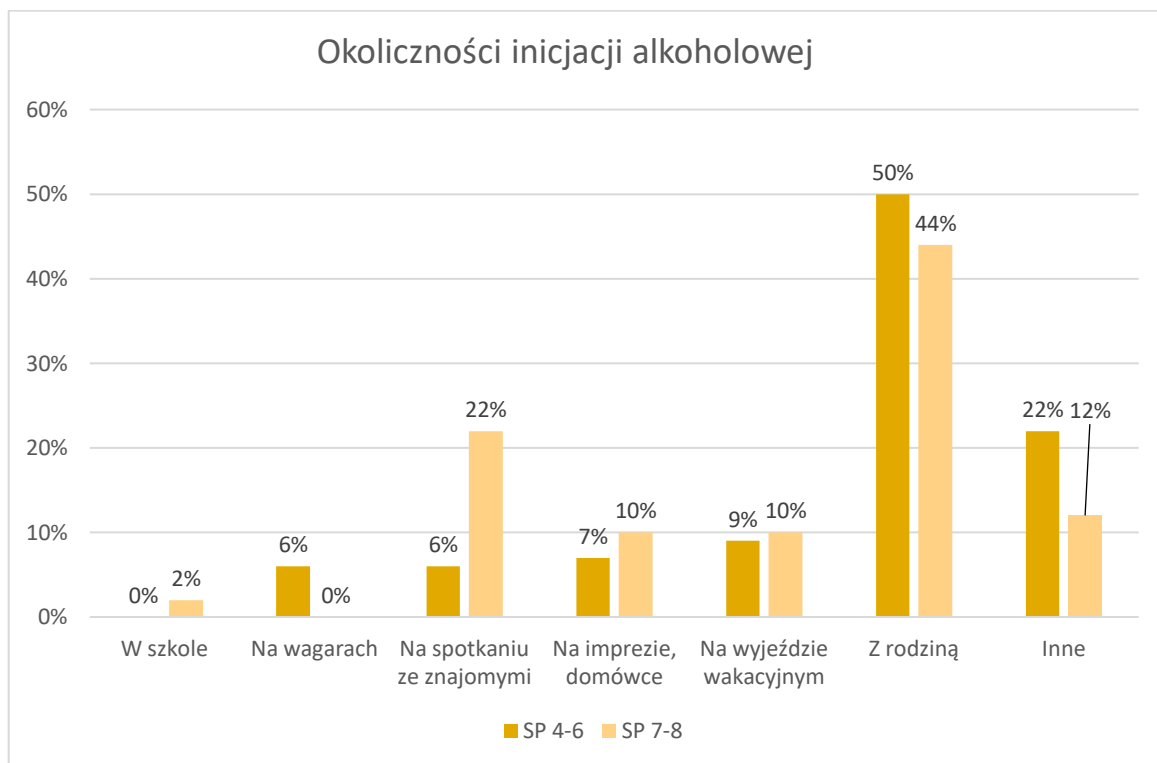
Inicjację alkoholową ma za sobą 11% uczniów klas 4-6 oraz, co warte zauważenia, 50% ankietowanych uczniów klas 7-8 szkół gminy Pępowo.

Wykres 32 Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

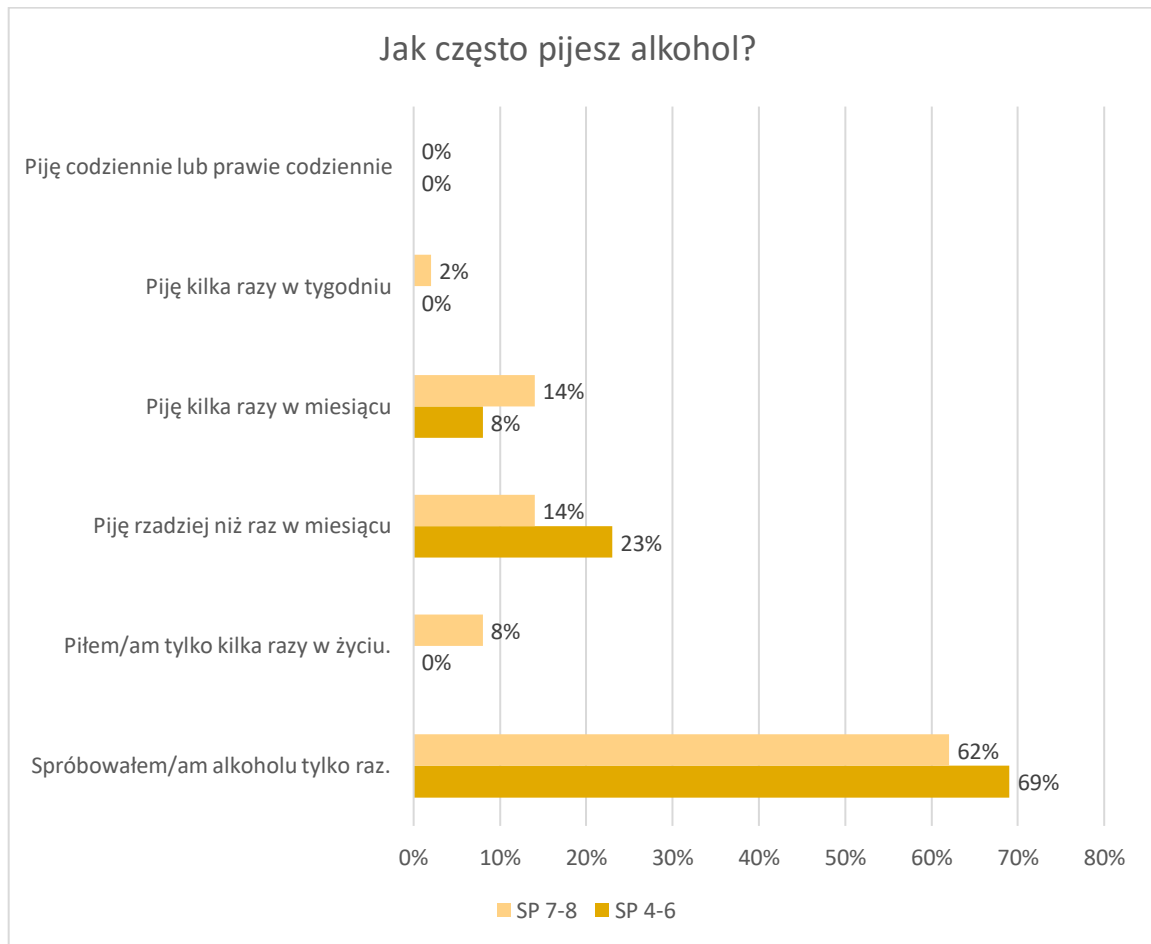
Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów jest spotkanie z rodziną (SP 4-6 – 50%, SP 7-8 – 44%), spotkanie ze znajomymi (SP 7-8 - 22%) oraz wyjazd wakacyjny (SP 4-6 – 9%).

Wykres 33 Okoliczności inicjacji alkoholowej

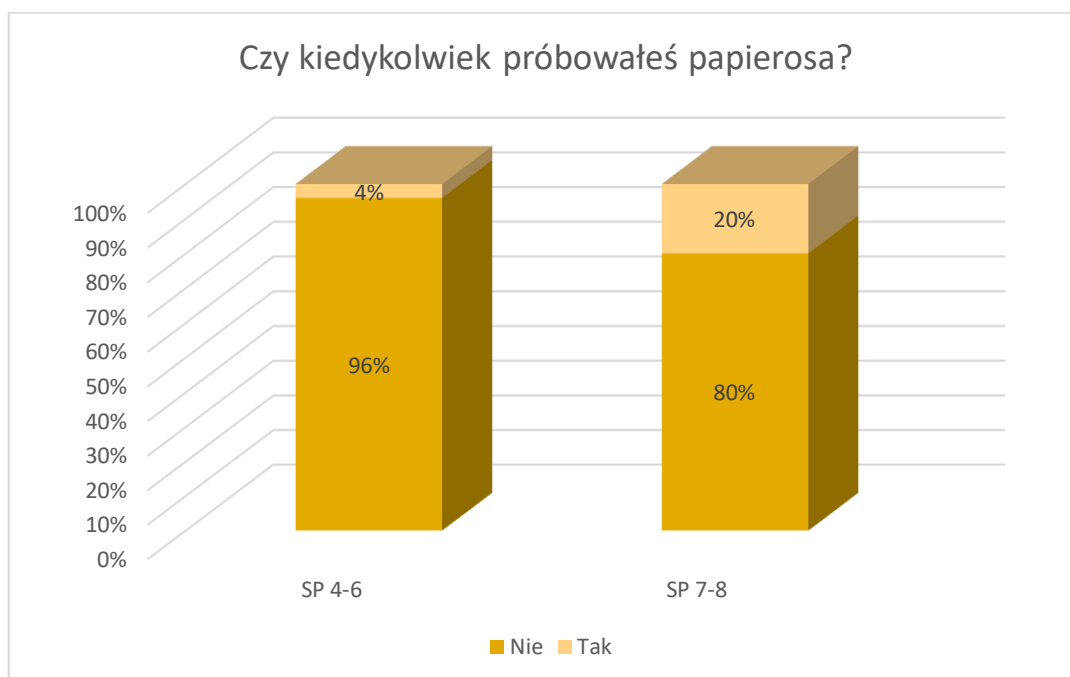
Oprócz okoliczności inicjacji ważne było dla nas także to, **jak często młodzi ludzie, którzy mają za sobą inicjację alkoholową sięgają alkohol.** 69% najmłodszych uczniów wskazało, że mieli jednorazowy kontakt z alkoholem, a 23% wskazało na picie rzadziej niż raz w miesiącu oraz 8% na kilka razy w miesiącu. Wraz z wiekiem ta tendencja się zmienia: 62% uczniów klas SP 7-8 odpowiedziało, że spróbowało alkoholu tylko raz. Wśród uczniów klas SP 7-8 pojawiały się również kategorie odpowiedzi, które odnosiły się do picia kilka razy w życiu (8%) oraz spożywania alkoholu rzadziej niż raz w miesiącu (14%).

Wykres 34 Jak często pijesz alkohol?

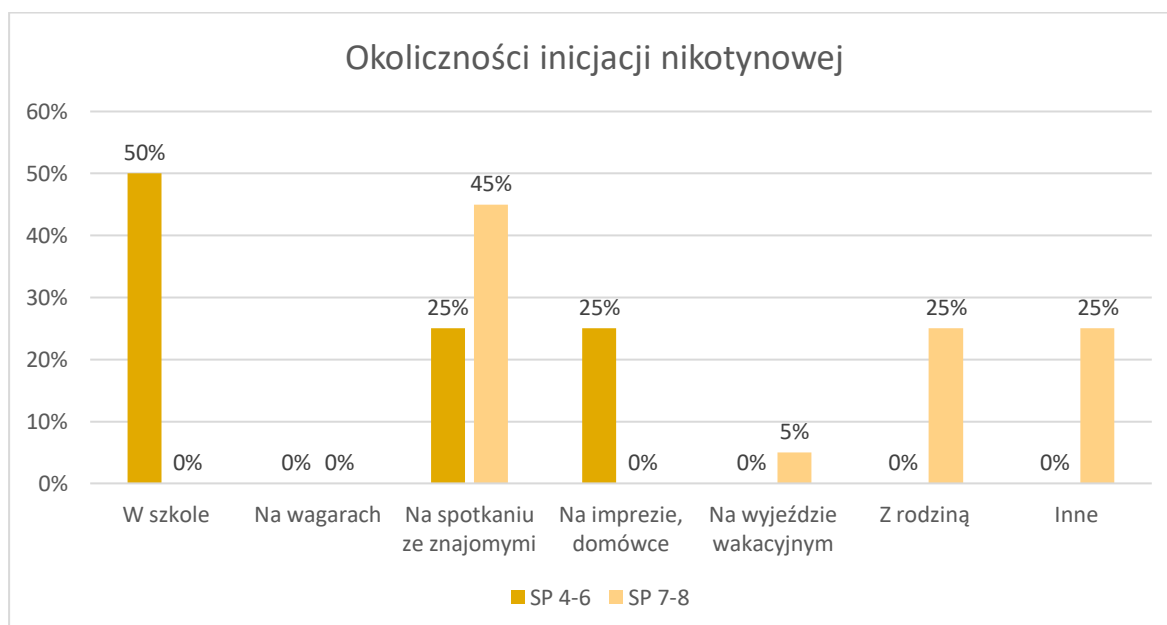
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów z gminy Pępowo, czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. **Inicjację nikotynową ma za sobą 4% uczniów klas SP4-6 oraz 20% uczniów klas SP 7-8.**

Wykres 35 Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?

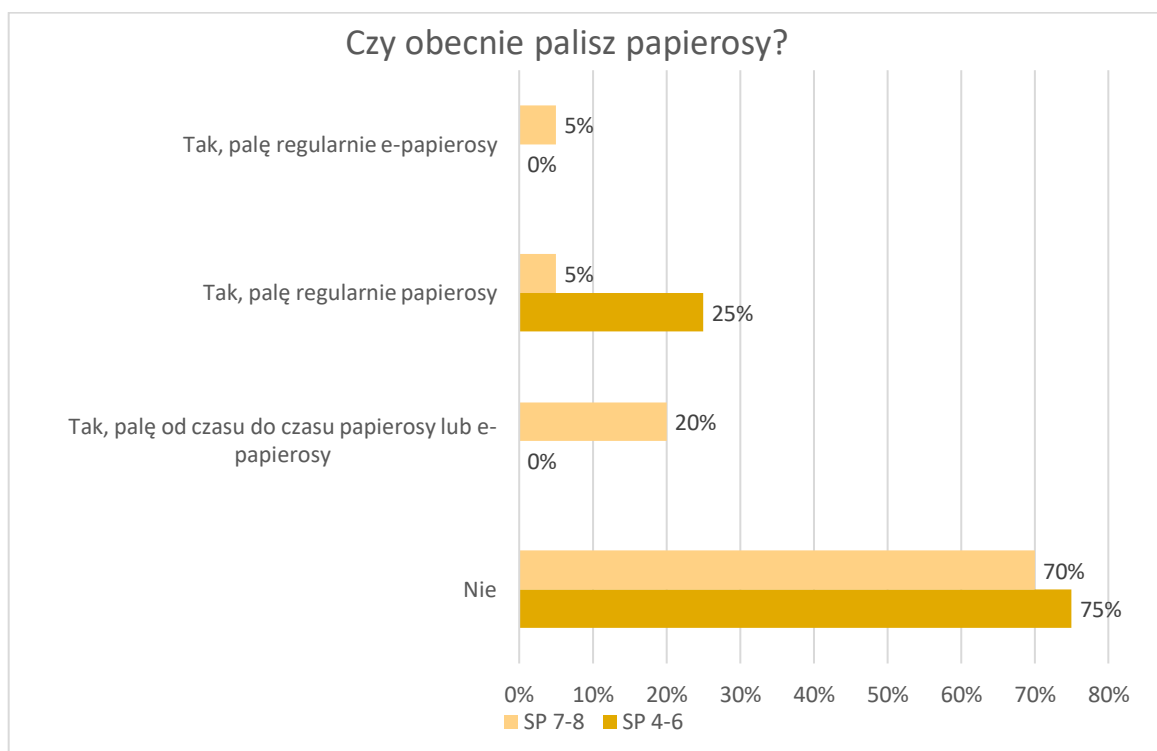
Najczęściej wskazywaną przez uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było **spotkanie ze znajomymi** (SP 7-8 – 45%) oraz, co niepokojące, **w szkole** (SP 4-6 – 50%).

Wykres 36 Okoliczności inicjacji nikotynowej

75% młodszych i 70% starszych uczniów gminy Pępowo, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, nie pali aktualnie papierosów. Natomiast, 25% ankietowanych uczniów klas 4-6 oraz 10% klas 7-8 deklaruje regularne palenie papierosów i e-papierosów.

Wykres 37 Czy obecnie palisz papierosa?

Zbadaliśmy postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Tabela 8 Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 4-6

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 4-6				
Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	21%	34%	20%	25%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	8%	15%	28%	49%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	70%	8%	7%	15%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	4%	6%	15%	75%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	5%	10%	15%	70%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	5%	19%	29%	47%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	2%	5%	14%	79%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	58%	21%	4%	17%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	5%	16%	27%	52%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	1%	4%	21%	74%

Tabela 9 Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 7-8

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 7-8				
Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	15%	47%	24%	14%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	14%	23%	34%	29%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	47%	34%	9%	10%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	4%	7%	37%	52%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	11%	6%	20%	63%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	6%	23%	23%	48%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	3%	5%	12%	80%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	64%	23%	3%	10%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	4%	5%	30%	61%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	8%	10%	33%	49%

2.4. Podsumowanie części diagnostycznej

2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w Gminie Pępowo można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Wyniki badań wśród mieszkańców Gminy Pępowo

a) 37% osób badanych mieszkańców przyznaje się do regularnego palenia. 97% badanych mieszkańców gminy wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu w najbliższym rejonie. W odpowiedziach wskazano spotkania AA.

b) **67% ankietowanych zna co najmniej jedną osobę uzależnionych od tych substancji.** Podobnie sytuacja kształtuje się w przypadku **uzależnienia od leków i stosowania ich jako środki odurzające.** 73% mieszkańców ma podejrzenia, a 7% potwierdza, że zna osoby mające ten problem.

c) 8% ankietowanych deklaruje, że ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 88% podejrzewa, że do tego dochodzi. 95% badanych mieszkańców gminy nie wie, gdzie zwrócić się może po pomoc osoba doświadczająca przemocy w rodzinie.

d) 42% ankietowanych zauważa, że uzależnienie od hazardu jest częstym zjawiskiem w lokalnej społeczności.

e) Łącznie 41% mieszkańców uważa, że uzależnienie od komputera i Internetu jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym.

2. Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu.

a) **sprzedawcy nieodpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.** W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol zaledwie **9%** badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek. **W opinii 41% sprzedawców próba zakupu przez niepełnoletnich zdarza się najczęściej kilka razy w miesiącu.**

b) Sporo uczniów oceniło, że raczej i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol (łącznie 11% uczniów) jak i papierosy (łącznie 26% uczniów) osobom poniżej 18 roku życia.

3. Wnioski dotyczące środowiska dzieci i młodzieży

a) połowa ankietowanych uczniów starszych oraz 11% młodszych ma już za sobą inicjację alkoholową.

b) Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że **w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest zauważalny** (łącznie 54% uczniów klas 4-6 oraz 56% 7-8 deklaruje, że doświadcza przemocy od rówieśników).

2.4.2. Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weaknesses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia.*

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego stanowi zbiór informacji na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Gminy Pępowo przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pępowie, • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie; • działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin zagrożonych problemami społecznymi i uzależnieniami; • działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (pomoc rodzinom z problemem alkoholowym; wsparcie dzieci; organizacja zajęć sportowych, itp.); • istnienie na terenie gminy Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej • istnienie Gminnej Biblioteki Publicznej, • baza instytucji wspierających rodzinę wraz z dobrze przygotowaną i stale 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna wiedza mieszkańców na temat instytucji, do których mogą się zgłosić osoby z problemem alkoholowym, • niedostateczna wiedza mieszkańców na temat instytucji, do których mogą się zgłosić osoby z problemem przemocy, • znacznie niższy poziom wykształcenia mieszkańców, • mniejsze możliwości znalezienia zatrudnienia przez absolwentów szkół średnich,

<p>doskonalącą umiejętności kadra działającą na rzecz rodziny,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykwalfikowana kadra pedagogiczna w placówkach edukacyjnych, • działania profilaktyczne prowadzone w placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy Pępowo, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, • realizacja rządowego programu finansującego dożywianie dzieci w szkołach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych • rozwój infrastruktury gminy, • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych, • promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, • dobra baza rekreacyjno-sportowa, 	
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych, • Zapobieganie patologiom społecznym i ubożeniu ludności • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, • promocja gminy, działania wspierające, 	<ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych, • rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa (problem o charakterze globalnym) i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki, • zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem bezradności opiekuńczo – wychowawczej,

- **rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą,**
- **możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych,**
- **edukowanie dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu bezpieczeństwa, uzależnień i potencjalnych zagrożeń przez funkcjonariuszy Policji i Straży Pożarnej.**
- **zapobieganie patologiom społecznym,**

uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy,

- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień,
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej,
- ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji,
- zjawisko przemocy w rodzinie,
- zjawisko przemocy rówieśniczej w szkołach,

RODZIAŁ III

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE PĘPOWO NA LATA 2022-2031

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pępowo jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców.

Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Pępowo pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2022 – 2031, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- misję gminy - stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne - są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misja Gminy Pępowo na lata 2022-2031 brzmi:

Zapewnienie mieszkańcom Gminy Pępowo odpowiednich warunków do życia i rozwoju poprzez przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz wykluczeniu społecznemu.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w Gminie Pępowo. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Tworzenie kompleksowego systemu pomocy i wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą.

Prognozuje się:

- ✓ utrzymanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;

- ✓ utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- ✓ poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób niepełnosprawnych;
- ✓ zwiększenie dostępu do usług specjalistycznych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania oraz w formach instytucjonalnych – domu pomocy społecznej, ośrodkach wsparcia;
- ✓ promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

2. Wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie

Prognozuje się:

- ✓ stałe potrzeby rodzin dysfunkcyjnych w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej;
- ✓ utrzymanie odpowiedniego poziomu życia mieszkańców, umożliwiającego zaspokajanie najpilniejszych potrzeb, w tym potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży;
- ✓ potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- ✓ występowanie zjawiska przemocy w rodzinie i potrzebę jego minimalizacji;
- ✓ potrzebę specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jego przeciwdziałania;
- ✓ stałe zapotrzebowanie na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ popularyzację rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Zapobieganie marginalizacji społecznej spowodowanej ubóstwem, uzależnieniami i bezrobociem oraz ich negatywnym następstwom.

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;

- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego najuboższych mieszkańców Gminy,
- ✓ wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy Pępowo poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie,
- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pępowo na lata 2022 - 2031* opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Tworzenie kompleksowego systemu pomocy i wsparcia dla osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą

I CEL OPERACYJNY: Poprawa jakości życia

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększanie dostępności usług opiekuńczych;
- Kierowanie osób potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Działalność wolontarystyczna;
- Organizacja wydarzeń oraz podejmowanie działań promujących integrację wewnątrz i między pokoleniową;
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się” pozwalających na jak najdłuższe zachowanie sprawności, samodzielności i aktywności w życiu społecznym zawodowym;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym, dotkniętym długotrwałą chorobą i ich rodzinom;
- Praca socjalna.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy;
- liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych, dotkniętych długotrwałą chorobą;
- liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- liczba osób, którym udzielono wsparcia zatrudnionych w GOPS opiekunek;

- liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi.

Jednostka realizująca: Gmina Pępowo – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Pomoc finansowa i rzeczowa dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, a także ich rodzinom i opiekunom;
- Zintegrowane działania instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób dotkniętych długotrwałą chorobą oraz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Umożliwianie osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej gminy;
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi;
- liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności;

- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu z powodu długotrwałej choroby;
- liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia zatrudnionych w GOPS opiekunek;
- liczba osób długotrwanie chorych, którym udzielono wsparcia zatrudnionych w GOPS opiekunek;
- liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy niepełnosprawnym i przewlekle chorym;
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Jednostka realizująca: Gmina Pępowo – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PUP, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie

I CEL OPERACYJNY – Wspieranie rodzin w rozwoju kompetencji i pełnieniu ról rodzicielskich

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;

- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niewydolnych wychowawczo.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- liczba osób objętych programami wczesnej interwencji;
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa;
- liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- liczba dzieci korzystających z zajęć świetlicowych;
- liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny;
- liczba imprez o charakterze kulturalnym;
- liczba projektów przeprowadzonych w świetlicach wiejskich
- liczba klubów i stowarzyszeń sportowych.

Jednostka realizująca: Gmina Pępowo – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, KRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY – Pomoc i ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy,

- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie kompleksowej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym realizacja procedury „Niebieska Karta”, wsparcie specjalistyczne indywidualne i grupowe, jak i zapewnienie miejsc noclegowych;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie oraz monitoring zjawiska;
- Wzmacnianie potencjału instytucji i organizacji realizujących zadania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- Tworzenie spójnych, opartych na aktualnej wiedzy i doświadczeniu praktycznym narzędzi pracy z osobami doświadczającymi przemocy oraz osobami stosującymi przemoc;
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba założonych Niebieskich Kart;
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie;
- liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy sprawcom i ofiarom przemocy w rodzinie;
- liczba akcji społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Gmina Pępowo – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, KRPA, ZI

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodki zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3. CEL STRATEGICZNY: Zapobieganie marginalizacji społecznej spowodowanej ubóstwem, uzależnieniami i bezrobociem oraz ich negatywnym następstwom

I CEL OPERACYJNY: Zapewnienie pomocy oraz wsparcia osobom i rodzinom ubogim

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Coroczna ocena zasobów pomocy społecznej;
- Organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych);
- Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz bezdomnych

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa,
- liczba osób, którym udało się wyjść z bezdomności,
- liczba dzieci z osób ubogich, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych;
- liczba dzieci z rodzin ubogich, które dożywiano w trakcie nauki w szkole.

Jednostka realizująca: Gmina Pępowo – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS, KRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościoł

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;

- Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczające alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;
- Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych;
- Monitorowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych na terenie gminy;
- Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym;
- Wspieranie działań mających na celu powstawanie grup wsparcia oraz grup samopomocy;
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej;
- liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej;
- liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych;
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych,
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe

Jednostka realizująca: Gmina Pępowo – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, KRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III. CEL OPERACYJNY: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz eliminowanie negatywnych skutków bezrobocia

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Stałe monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Udostępnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Organizacja i finansowanie usług wspierających aktywizację zawodową;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet;
- liczba bezrobotnych długoterminowych;
- liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego;
- liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż.;
- liczba bezrobotnych niepełnosprawnych;
- liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych;
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia;
- liczba usług wspierających aktywizację zawodową.

Jednostka realizująca: Gmina Pępowo – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, PUP,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej;
- 2) Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Pępowo,
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Pępowo;
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Pępowo;
- 5) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Raz na dwa lata sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań).

Wskazane, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki stanowiły podstawę do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów),
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii),
- trafności – czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pępowo na lata 2022-2031 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak art. sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 500 plus”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

Spis tabel

Tabela 1 Lista szkół podstawowych w Gminie Pępowo	10
Tabela 2 Przepiępstwa (oszacowane) na terenie Gminy Pępowo	19
Tabela 3 Głównie przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez GOPS.....	26
Tabela 4 Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	33
Tabela 5 W związku z procedurą Niebieskiej Karty założono	36
Tabela 6 Twierdzenia mieszkańców gminy.....	41
Tabela 7 Liczebność grup badanych	51
Tabela 8 Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 4-6.....	56
Tabela 9 Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 7-8.....	57

Spis wykresów

Wykres 1 Położenie na mapie gminy Pępowo.....	7
Wykres 2 Piramida wieku mieszkańców gminy Pępowo, 2020	8
Wykres 3 Przyrost naturalny w latach 1995 - 2019 w gminie Pępowo.....	9
Wykres 4 Imprezy organizowane przez GOK i inne organizacje 2020	12
Wykres 5 Koła/kluby/sekcje, 2020	13
Wykres 6 Pracownie specjalistyczne działające w Gminnym Ośrodku Kultury w 2020 roku	14
Wykres 7 Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	25
Wykres 8 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Pępowo z powodu ubóstwa w latach 2018-2020.....	27
Wykres 9 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Pępowo z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020.....	28
Wykres 10 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Pępowo z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	29
Wykres 11 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Pępowo z powodu bezrobocia w latach 2018-2020.....	31
Wykres 12 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Pępowo z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2018-2020.	32
Wykres 13 Płeć badanych mieszkańców	38
Wykres 14 Wiek inicjacji alkoholowej	39
Wykres 15 Częstotliwość spożywania alkoholu	39
Wykres 16 Ile porcji standardowych zawierających alkohol wypija Pan/Pani w trakcie typowego dnia picia?	40
Wykres 17 Wiek inicjacji nikotynowej	42
Wykres 18 Czy pali Pan/Pani papierosy lub e-papierosy?	42
Wykres 19 Jak Pana/Pani zdaniem palenie e-papierosów wpływa na zdrowie?	43
Wykres 20 Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?	43
Wykres 21 Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz?	44
Wykres 22 Przekonania dotyczące wychowania	45

Wykres 23 Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?.....	46
Wykres 24 Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od hazardu w Pana/Pani środowisku?	46
Wykres 25 Czy wie Pani/Pan gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od hazardu w rejonie zamieszkania?.....	47
Wykres 26 Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce	48
Wykres 27 Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany	48
Wykres 28 Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym..	49
Wykres 29 Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach	49
Wykres 30 Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?.....	50
Wykres 31 W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?	50
Wykres 32 Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?	51
Wykres 33 Okoliczności inicjacji alkoholowej.....	52
Wykres 34 Jak często pijesz alkohol?	53
Wykres 35 Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?	54
Wykres 36 Okoliczności inicjacji nikotynowej	54
Wykres 37 Czy obecnie palisz papierosy?	55

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.).

Poprzednia Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pępowo na lata 2015-2021 przestanie obowiązywać z dniem 1 stycznia 2022 roku.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pępowo na lata 2022-2031 wyznacza cele strategiczne i działania, których osiągnięcie w znaczący sposób może przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, oraz doprowadzić do integracji społecznej.

Gminna Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu polityki społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji rządowej, samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.